Higienos institutas

Visuomenės sveikatos inovacijų centro
Pacientų saugos skyriaus

ANTIMIKROBINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ SUVARTOJIMAS

2025 m. ataskaita

Vilnius, 2026

Ataskaita parengta vadovaujantis Antimikrobinių vaistinių preparatų vartojimo stebėsenos tvarkos aprašu, patvirtintu sveikatos apsaugos ministro 2015 m. vasario 19 d. įsakymu Nr. V-288 „Dėl Antimikrobinių vaistinių preparatų vartojimo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“

TURINYS

1. ĮVADAS....3

2. SISTEMIŠKAI VEIKIANČIŲ ANTIBAKTERINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ (J01) SUVARTOJIMAS (PAGAL VVKT DUOMENIS)....5

2.1. BENDRAS SISTEMIŠKAI VEIKIANČIŲ ANTIBAKTERINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ (J01) SUVARTOJIMAS 5

2.2. SISTEMIŠKAI VEIKIANČIŲ ANTIBAKTERINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ (J01) SUVARTOJIMAS PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOSE 9

2.3. SISTEMIŠKAI VEIKIANČIŲ ANTIBAKTERINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ (J01) SUVARTOJIMAS LIGONINĖSE 12

3. KOMPENSUOJAMŲJŲ ANTIMIKROBINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ SUVARTOJIMAS (PAGAL VLK DUOMENIS)....16

4. ANTIMIKROBINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ SUVARTOJIMAS ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOSE, TEIKIANČIOSE STACIONARINES ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS (PAGAL STACIONARINIŲ ASPĮ DUOMENIS)....19

5. APIBENDRINIMAS....30

Rengėjas Higienos instituto Visuomenės sveikatos inovacijų centro

Pacientų saugos skyrius

Higienos institutas, Studentų g. 45A, LT-08107 Vilnius

Tel. +370 5 262 4583, faks. +370 5 262 4663, el. paštas institutas@hi.lt

Facebook LinkedIn Youtube

1. ĮVADAS

Ataskaitoje pateikiami antimikrobinių vaistinių preparatų* (toliau – AMVP) vartojimo Lietuvoje 2025 metais duomenys, lyginant juos su kitų Europos šalių rodikliais (Europos ligų prevencijos ir kontrolės centro (toliau – ECDC) Europos antimikrobinių medžiagų suvartojimo tinklo ESAC-Net duomenys). Taip pat pateikiamos AMVP suvartojimo 2021-2025 m. tendencijos. Duomenys apie AMVP Lietuvoje pradėti rinkti nuo 2006 m., dalyvaujant Europos projekte ESAC, vėliau – ESAC-Net tinkle.

AMVP suvartojimas 2025 m. analizuotas panaudojant 3 duomenų šaltinius:

1. Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos (toliau – VVKT) surinkta informacija apie AMVP pardavimus iš vaistų didmeninio platinimo įmonių. Šioje ataskaitoje pateikiami duomenys tik apie sistemiškai veikiančius antibakterinius vaistinius preparatus (J01):
   a) bendras suvartojimas šalyje;
   b) suvartojimas pirminės sveikatos priežiūros įstaigose (toliau – PSPĮ) grandyje pagal pardavimus vaistinėms;
   c) suvartojimas ligoninėse pagal pardavimus asmens sveikatos priežiūros įstaigoms (toliau – ASPĮ).

   Pažymėtina, kad VVKT pateikti duomenys pirmiausia teikiami ECDC ESAC-Net tinklui, kur jie patikrinami, apdorojami kartu su kitų Europos šalių duomenimis ir pristatomi interaktyvioje duomenų bazėje. Šioje ataskaitoje pateikiami ECDC sugeneruoti ir 2026 m. lapkričio 18 d. paskelbti duomenys.
2. Valstybinės ligonių kasos (toliau – VLK) duomenys apie išduotus kompensuojamus AMVP, skirtus ambulatoriniam gydymui. Šie duomenys naudojami aprašant bendrą kompensuojamų AMVP išdavimą, jų išdavimą vaikams (0-18 m.) ir tais metais gimusiems kūdikiams, pateikiant bendrus Lietuvos ir apskričių rodiklius.
3. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių stacionarines asmens sveikatos priežiūros paslaugas (toliau – stacionarinių ASPĮ), AMVP suvartojimo duomenys, kurie teikiami į Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinę sistemą (toliau – VISS IS).

Ataskaitoje analizuojami tik žmonių medicinoje suvartoti AMVP, juos grupuojant pagal tarptautinę anatominę, terapinę, cheminę (toliau – ATC) klasifikaciją.

J01 – sistemiškai veikiantys antibakteriniai vaistiniai preparatai skirstomi į:

J01A – tetraciklinai;
J01C – beta-laktaminiai antibakteriniai vaistai, penicilinai;
J01D – kiti beta-laktaminiai antibakteriniai preparatai;
J01E – sulfonamidai ir trimetoprimas;
J01F – makrolidai, linkozamidai ir streptograminai;
J01G – aminoglikozidai;
J01M – kvinolonai;
J01X – kiti antibakteriniai preparatai.

AMVP vartojimas skaičiuojamas vaisto vidutinėmis terapinėmis dienos (paros) dozėmis (VTD, angl. *Defined Daily Doses*, DDD). VTD – tai nustatytas vaisto vartojimo techninis vienetas, išreiškiamas gramais (ar miligramais) per parą ir kaip rodiklis skaičiuojamas 1000 gyventojų per dieną. VTD nustato Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) bendradarbiaujantis vaistų statistikos metodologijos centro Norvegijos visuomenės sveikatos institutas pagal vidutinę vaisto vartojimo palaikomąją paros dozę, skiriant vaistus pagal pagrindinę indikaciją suaugusiesiems. Tai nėra tikroji paskirta dozė konkrečiam pacientui, o standartinis matavimo vienetas, leidžiantis palyginti skirtingus AMVP.

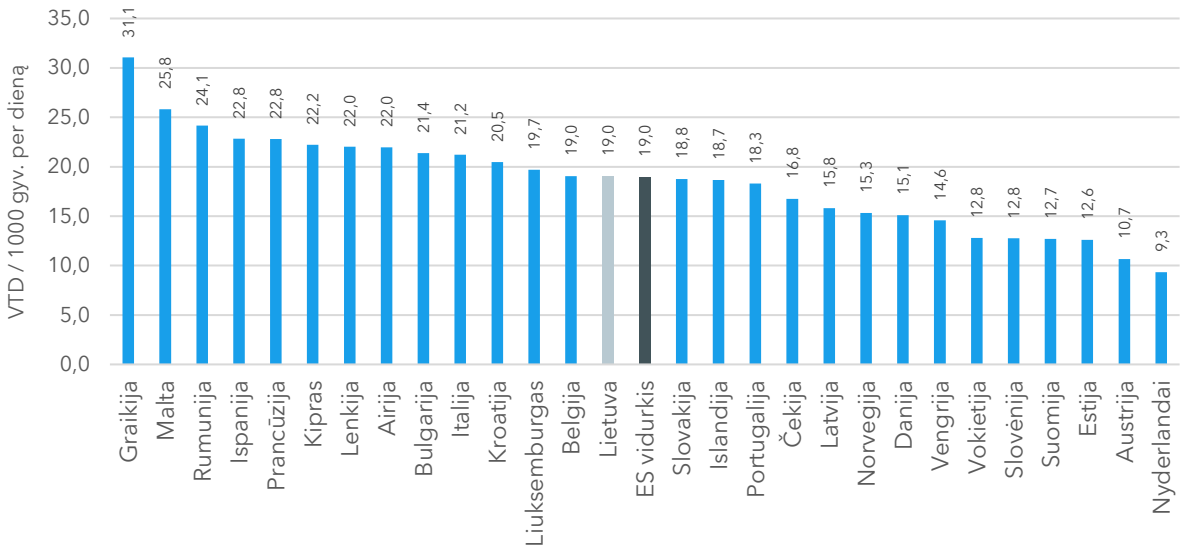
Taip pat įgyvendindama Pasaulinį veiksmų planą dėl antimikrobinio atsparumo (toliau – AMR), PSO siekia remti veiksmingas antimikrobinių vaistų vartojimo valdymo programas, gerinti AMR stebėseną ir mažinti netinkamą antibiotikų vartojimą. Siekiant padėti kurti antibiotikų valdymo priemones vietiniu, nacionaliniu ir pasauliniu lygmenimis bei mažinti antimikrobinį atsparumą, PSO parengė AWaRe (angliškų žodžių *Access*, *Watch*, *Reserve* akronimas) antibiotikų klasifikaciją, pagal kurią antibiotikai, atsižvelgiant į jų klinikinę svarbą ir riziką, kad jų vartojimas skatina atsparumą, yra suskirstyti į tris skirtingas grupes – „Pagrindiniai“ (ang. *Access*), „Stebimi“ (ang. *Watch*) ir „Rezerviniai“ (ang. *Reserve*) – siekiant pabrėžti tinkamo jų vartojimo svarbą.

*Vadovaujantis Antimikrobinių vaistinių preparatų vartojimo stebėsenos tvarkos aprašu, patvirtinu sveikatos apsaugos ministro 2015 m. vasario 19 d. įsakymu Nr. V-288 „Dėl Antimikrobinių vaistinių preparatų vartojimo stebėsenos tvarkos aprašo patvirtinimo“, antimikrobinių vaistinių preparatų stebėsena Lietuvoje apima šias antimikrobinių vaistinių preparatų anatominio terapinio cheminio indekso (toliau – ATC) grupes: A (A07, A07A. A07AA); D (D01, D01B, D01BA; J (J01(J01A, J01AA), J01B (J01BA), J01C (J01CA, J01CE, J01CF, J01CG, J01CR), J01D (J01DB, J01DC, J01DD, J01DE, J01DF, J01DH, J01DI, J01DZ); J01E (J01EA, J01EB, J01EC, J01ED, J01EE), J01F, J01G (J01GA, J01GB); J01M J01X; J02 (J02A (J02AA, J02AB, J02AC, J02AX); J04 (J04A (J04AA, J04AB, J04AC, J04AD, J04AK, J04AM); J05 (J05A (J05AA, J05AB, J05AC, J05AD, J05AE, J05AF, J05AG, J05AH, J05AR, J05AX), J05Z (J05ZZ); P (P01, (P01A, P01AB).

2. SISTEMIŠKAI VEIKIANČIŲ ANTIBAKTERINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ (J01) SUVARTOJIMAS (PAGAL VVKT DUOMENIS)

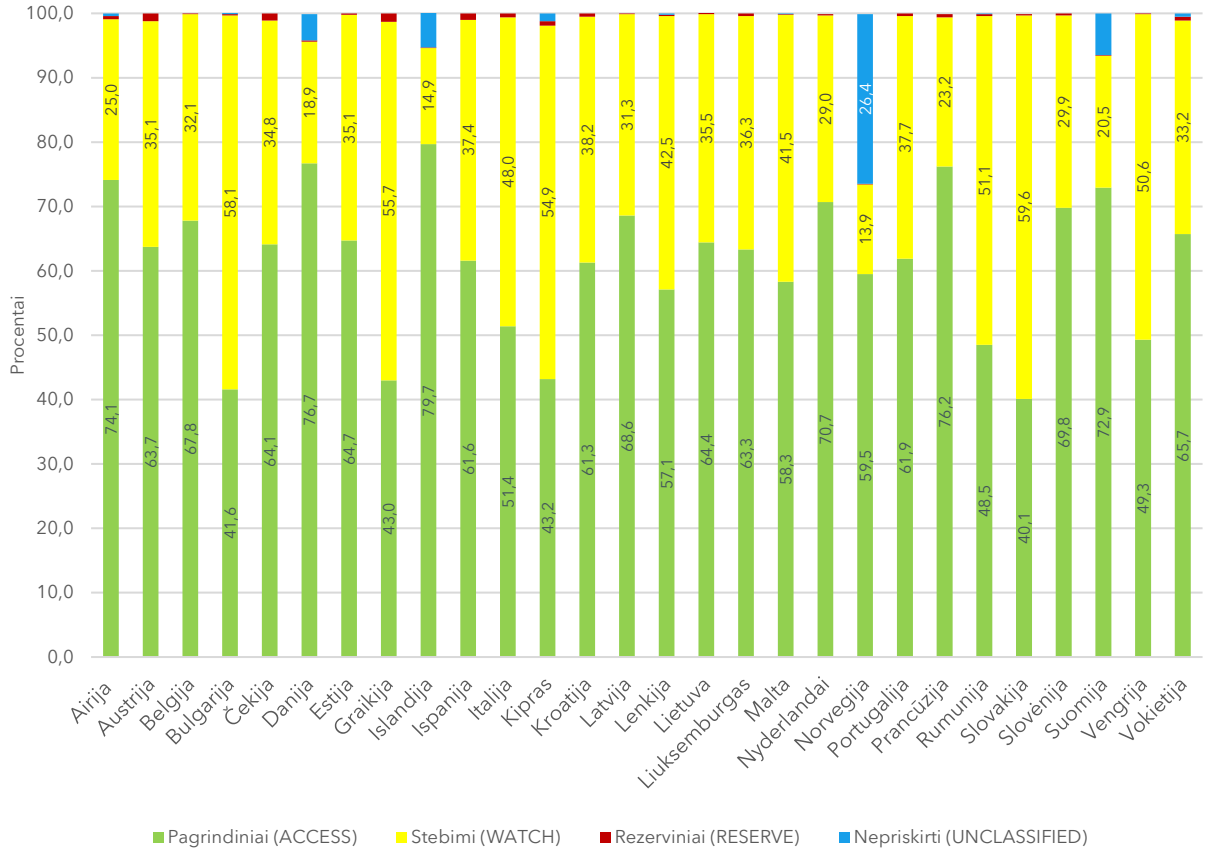
2.1. BENDRAS SISTEMIŠKAI VEIKIANČIŲ ANTIBAKTERINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ (J01) SUVARTOJIMAS

Palyginus 2024 m. ESAC-Net tinklo duomenis su 2025 m., stebimas bendro (PSPĮ ir ligoninėse kartu) sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimo sumažėjimas 24-iose iš 28-ių duomenis pateikusių šalių. Nuo 2019 m. Graikija išlieka pirmaujančia šalimi pagal bendrą sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimą (31,1 VTD / 1000 gyventojų per dieną 2025 m.), Nyderlandai – mažiausiai suvartojančia šalimi (9,3 VTD / 1000 gyventojų per dieną 2025 m.). Europos Sąjungos (ES) vidurkis 2025 m. siekė 19,0 VTD / 1000 gyventojų per dieną. Lietuvoje sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas 2025 m. buvo lygus ES vidurkiui, o palyginus su 2024 m. (19,5 VTD / 1000 gyventojų per dieną) rodikliu sumažėjo (1 pav.).

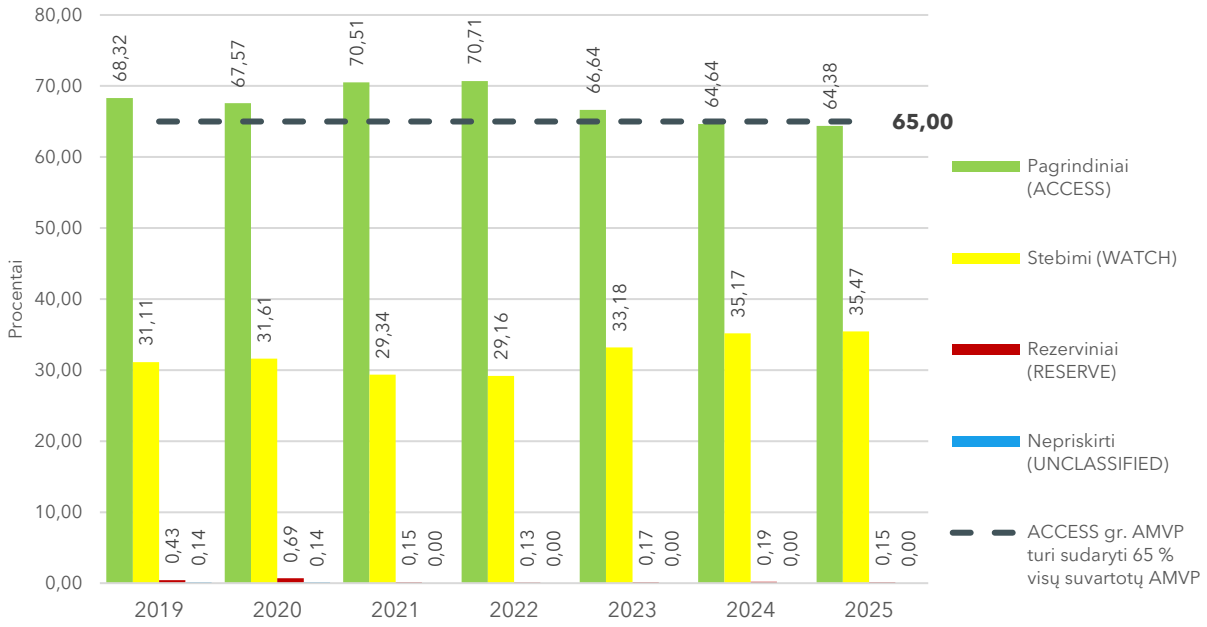
1 pav. Bendras sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas ES 2025 m.

Pagal PSO patvirtintą AWaRe klasifikaciją 2025 m. Pagrindinių („Access“) antibiotikų grupės ES vidurkis siekė 62,5 proc. – 2,5 proc. punktais mažesnis už 2023 m. ES Tarybos rekomendacijos (2023/C 220/01) iškeltą 2030 m. tikslą – ne mažiau nei 65 proc. iš visų suvartotų antibiotikų. Šalių lygmeniu šis rodiklis svyravo nuo 40,1 proc. Slovakijoje iki 79,7 proc. Islandijoje, o Lietuvoje siekė 64,4 proc. Iš 28 šalių, pateikusių 2025 m. duomenis, 10 šalių jau yra pasiekusios 2030 m. tikslą (2 pav.).

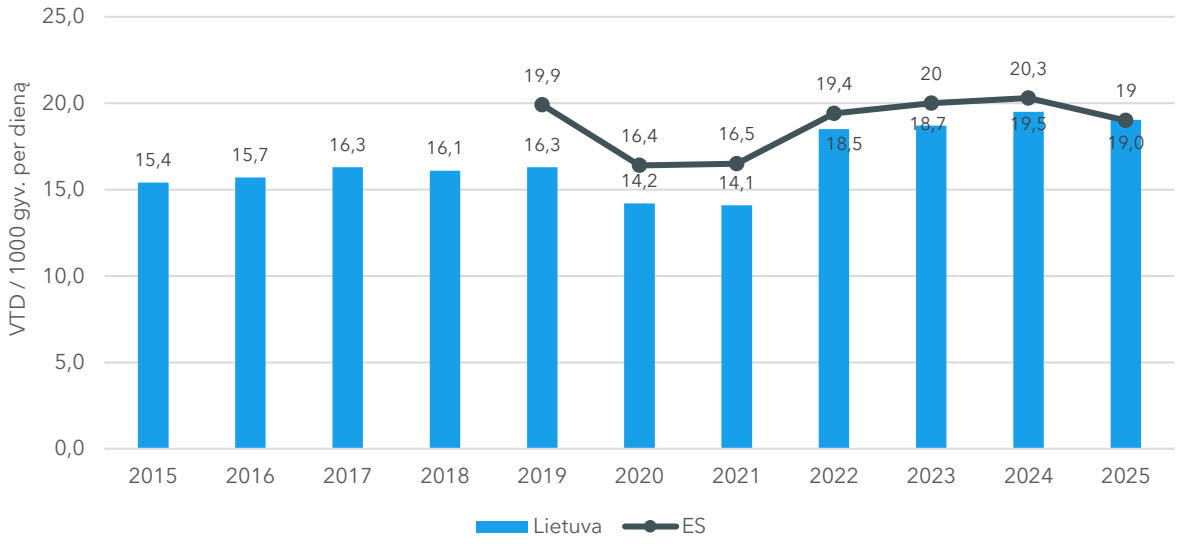
2 pav. PSO Pagrindinių („Access“) antibiotikų grupės suvartojimo procentinė dalis, lyginant su bendru AWaRe antibiotikų suvartojimu Europos šalyse 2025 m.

2019-2023 m. Lietuvoje PSO Pagrindinių („Access“) antibiotikų grupės suvartojimo procentinė dalis, lyginant su bendru (PSPĮ ir ligoninėse kartu) AWaRe antibiotikų suvartojimu, buvo didesnė nei iškeltas tikslas iki 2030 m., kad tai sudarytų ne mažiau nei 65 proc. visų suvartotų antibiotikų. 2024 m. rodiklis sumažėjo iki 64,6 proc., o 2025 m. siekė 64,4 proc. ir nebeatitinka ES Tarybos rekomendacijoje nustatyto siekiamo tikslo (3 pav.).

3 pav. PSO Pagrindinių („Access“) antibiotikų grupės suvartojimo procentinė dalis, lyginant su bendru AWaRe antibiotikų suvartojimu Lietuvoje 2019-2025 m.

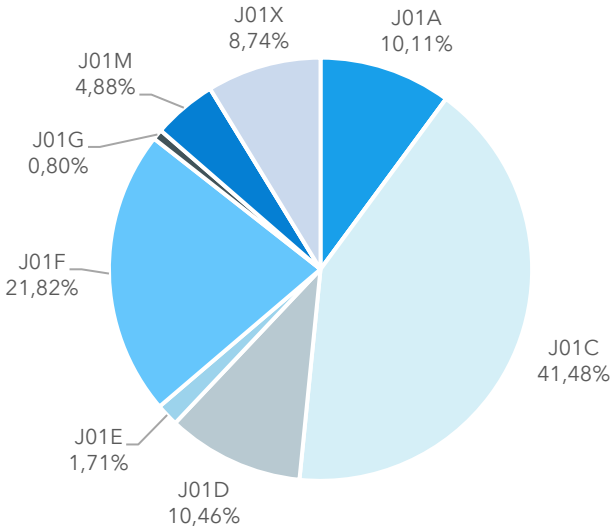
Lietuvoje sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas sumažėjo nuo 19,5 2024 m. iki 19,0 VTD / 1000 gyventojų per dieną 2025 m. Atitinkamai šiuo laikotarpiu sumažėjo ir ES vidurkis nuo 20,3 iki 19,0 VTD / 1000 gyventojų per dieną (4 pav.).

4 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas Lietuvoje 2015-2025 m. ir ES vidurkis 2019-2025 m.

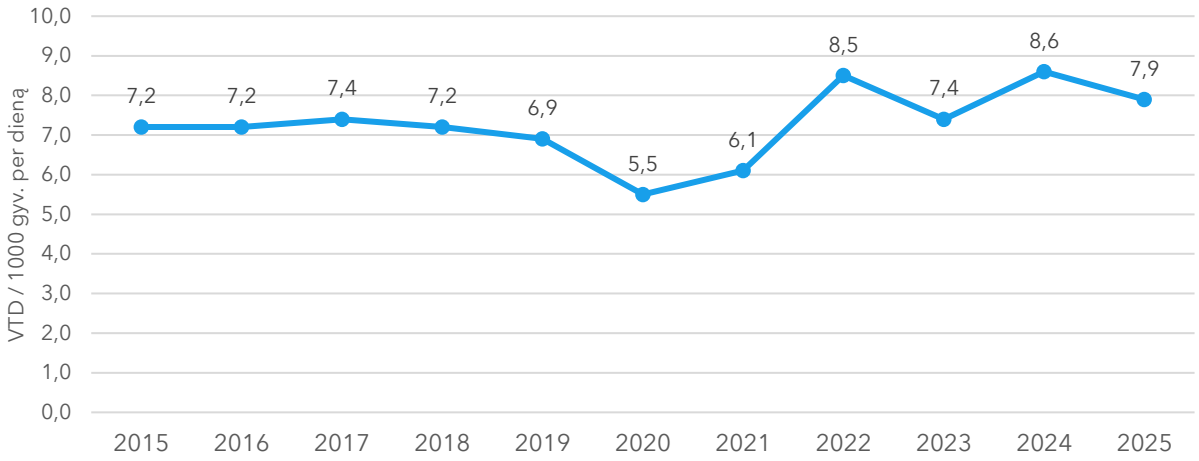
2025 m., kaip ir 2024 m., didžiąją dalį suvartotų sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) sudarė beta-laktaminiai antibakteriniai vaistai, penicilinai (J01C), kurių

procentinė dalis sumažėjo lyginant su 2024 m., antroje – makrolidai, linkozamidai ir streptograminai (J01F), trečioje vietoje išliko kiti beta-laktaminiai antibakteriniai preparatai (J01D) (5 pav.).

5 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimo struktūra Lietuvoje 2025 m.

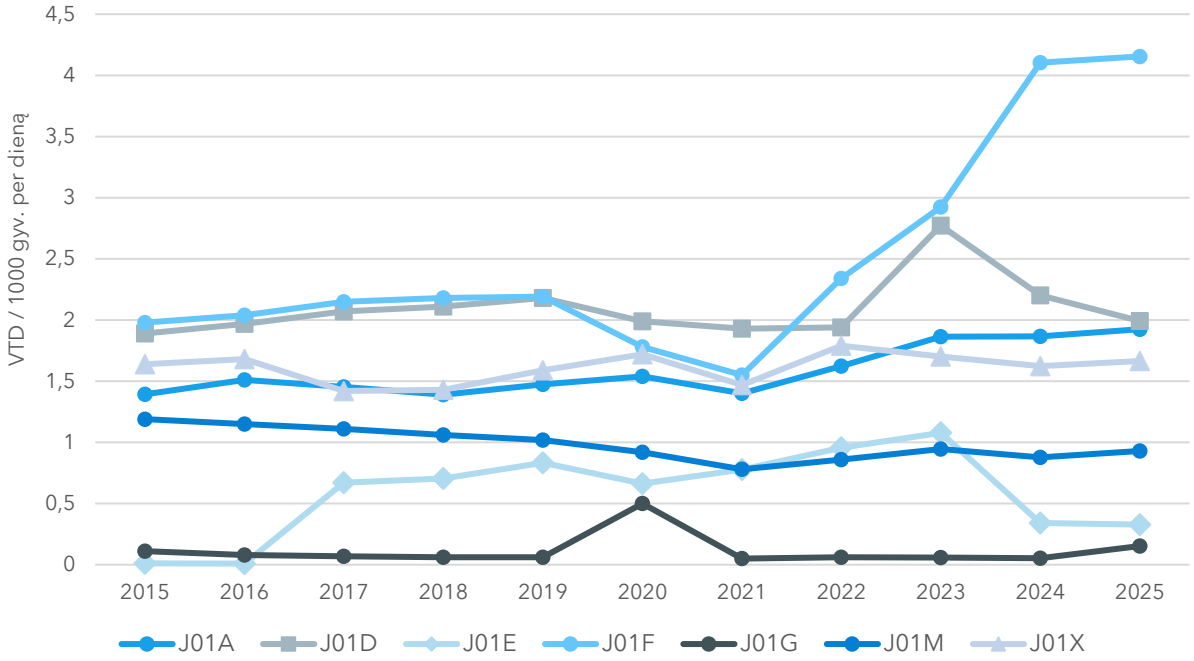
Beta-laktaminių antibakterinių vaistų, penicilinų (J01C) suvartojimo rodiklis Lietuvoje 2015-2019 m. svyravo nuo 6,9 iki 7,4 VTD / 1000 gyventojų per dieną, 2020-2021 m. buvo stebimas sumažėjimas galimai dėl Covid-19 pandemijos. 2022 m. suvartojimas išaugo iki 8,5 VTD / 1000 gyventojų per dieną, o 2023 m. sumažėjimui įtaką galėjo turėti vaistų tiekimo sutrikimai. 2024 m. pasiektas didžiausias rodiklis per 2015-2025 m. stebėsenos laikotarpį, 2025 m. sumažėjo nuo 8,6 iki 7,9 VTD / 1000 gyventojų per dieną (6 pav.).

6 pav. Beta-laktaminių antibakterinių vaistų, penicilinų (J01C) suvartojimas Lietuvoje 2015-2025 m.

Tetraciklinų (J01A), aminoglikozidų (J01G) ir kvinolonų (J01M) rodiklių pokyčiai minimalūs, 2025 m. stebimas mažas procentinės dalies padidėjimas. Nuo 2023 m. toliau mažėja kitų beta-

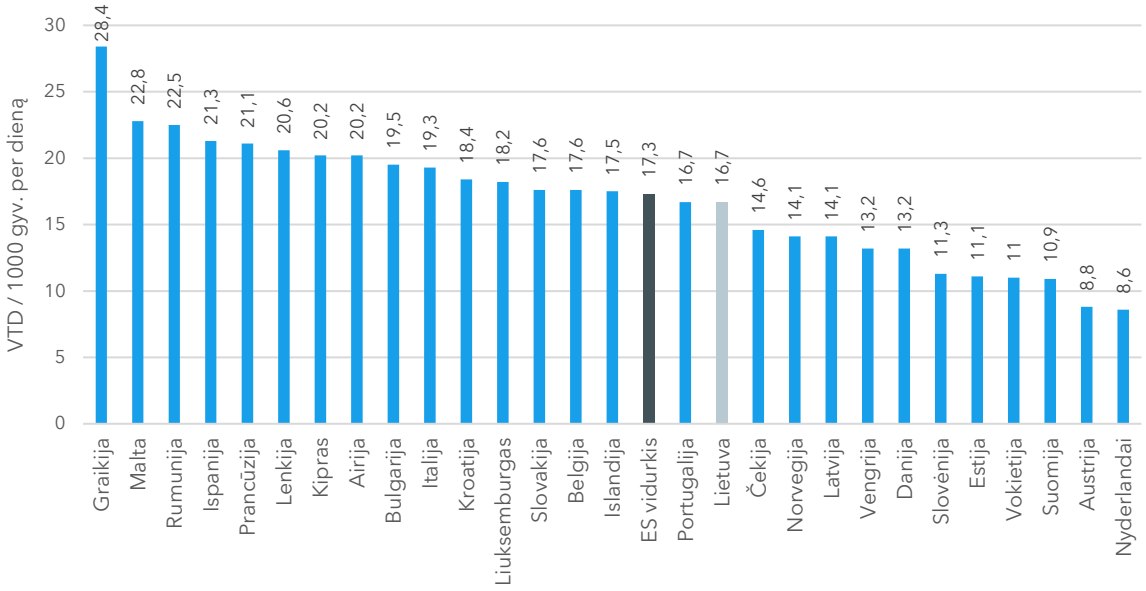
laktaminių antibakterinių preparatų (J01D) ir sulfonamidų ir trimetoprimo (J01E) suvartojimas. Didžiausias pokytis – makrolidų, linkozamidų ir streptograminų (J01F) grupėje, nuo 2021 m. stebimas suvartojimo didėjimas, o 2025 m. pasiektas aukščiausias rodiklis nuo 2015 m. (7 pav.).

7 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų J01A, J01D, J01E, J01F, J01G, J01M, J01X grupių suvartojimas Lietuvoje 2015-2025 m.

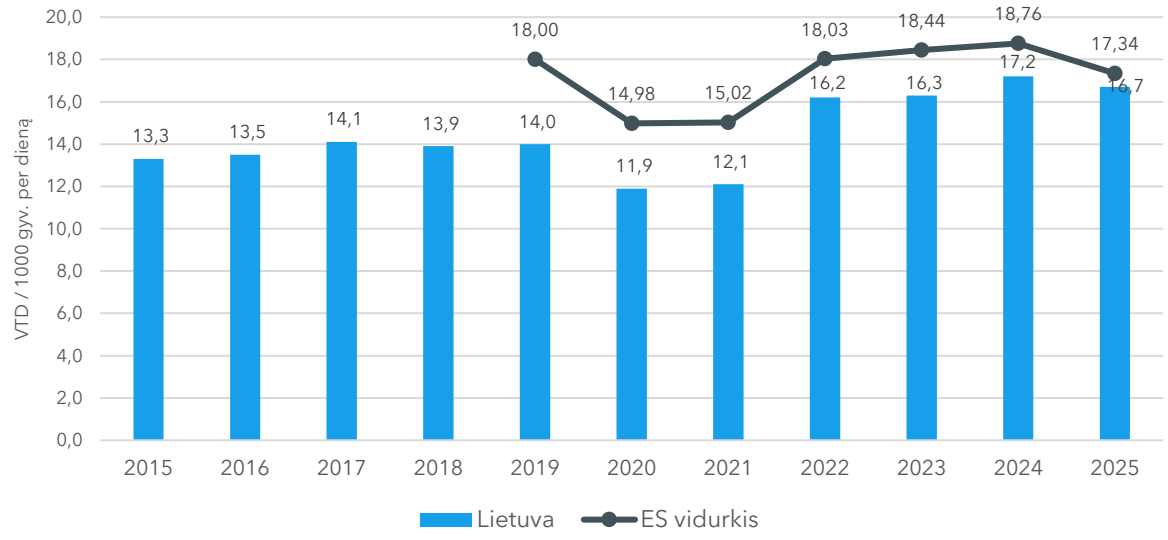
2.2. SISTEMIŠKAI VEIKIANČIŲ ANTIBAKTERINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ (J01) SUVARTOJIMAS PIRMINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOSE

Remiantis ESAC-Net tinklo duomenimis, sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas PSPĮ skirtingose Europos šalyse 2025 m. svyravo nuo 8,6 (Nyderlanduose) iki 28,4 (Graikijoje) VTD / 1000 gyventojų per dieną, ES vidurkis – 17,3. Lietuvoje šis rodiklis išliko mažesnis už ES vidurkį – 16,7 VTD / 1000 gyventojų per dieną (8 pav.). 24-ose duomenis pateikusiose šalyse iš 28-ių stebimas suvartojimo sumažėjimas lyginant su 2024 m., tačiau statistiškai reikšmingų pokyčių nėra.

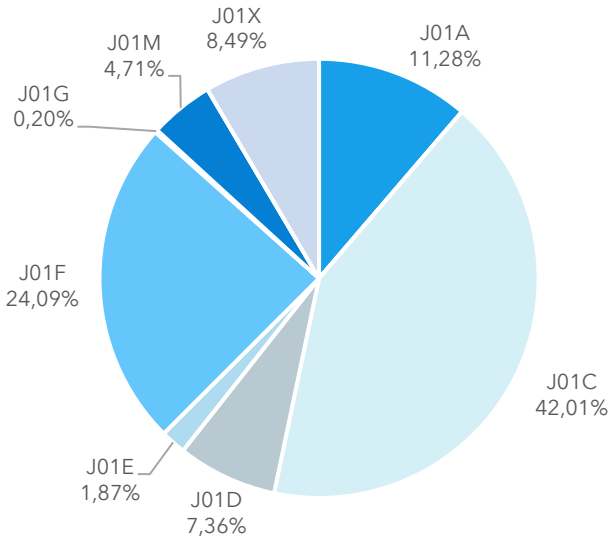
8 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas PSPĮ ES šalyse 2025 m.

Nuo 2020 m. Lietuvoje buvo kasmet stebimas sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimo augimas PSPĮ, 2024 m. užfiksuotas didžiausias per 2015-2025 m. stebėsenos laikotarpį, tačiau 2025 m. šis rodiklis sumažėjo. ES vidurkio pokyčiai tokie patys kaip Lietuvoje, nuo 2021 m. stebimas didėjimas, 2024 m. pasiektas aukščiausias rodiklis, o 2025 m. sumažėjimas (9 pav.).

9 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas pirminės sveikatos priežiūros įstaigose Lietuvoje 2015-2025 m. ir ES vidurkis 2019-2025 m.

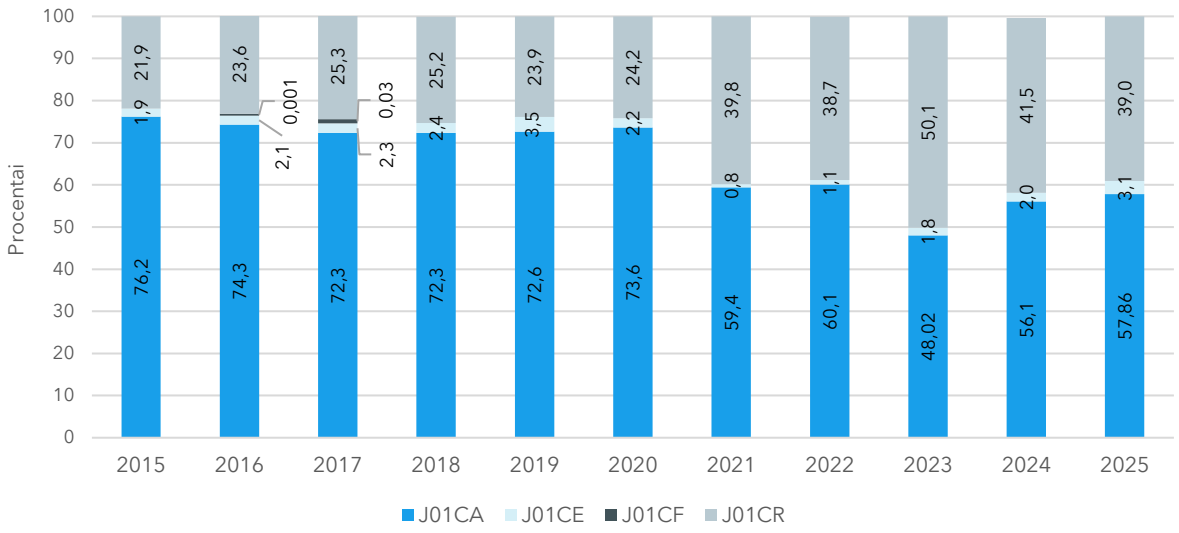
Didžiausią dalį visų 2025 m. suvartotų sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) PSPĮ, kaip ir 2024 m., sudarė beta-laktaminiai antibakteriniai vaistai, penicilinai (J01C), antroje vietoje – makrolidai, linkozamidai ir streptograminai (J01F) (10 pav.).

10 pav. Pirminės sveikatos priežiūros įstaigose suvartotų sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) struktūra 2025 m.

Santykis tarp suvartotų (VTD / 1000 gyventojų per dieną) plataus spektro penicilinų, cefalosporinų, makrolidų (išskyrus eritromiciną), fluorochinolonų ir suvartotų siauro spektro penicilinų, cefalosporinų, eritromicino PSPĮ Lietuvoje 2021-2025 m. laikotarpiu statistiškai reikšmingai nekito, rodiklis 2025 m. išliko toks pat kaip ir 2024 m. – 1,9, o ES sumažėjo nuo 4,6 iki 4,4.

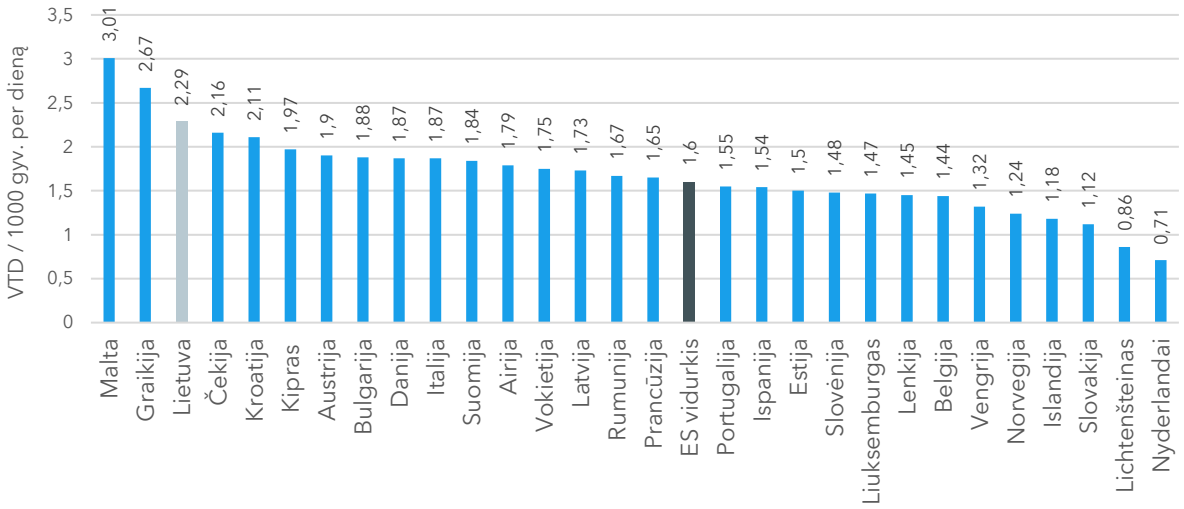
2015-2020 m. laikotarpiu beta-laktaminių antibakterinių vaistų, penicilinų (J01C) grupėje vyravo plataus veikimo spektro antibiotikai. Nuo 2021 m. penicilinų struktūroje stebimi pokyčiai – lyginant su ankstesniais metais, mažėja plataus veikimo spektro penicilinų (J01CA) ir didėja penicilinų derinių, įskaitant beta-laktamazės inhibitorius (J01CR) suvartojimas. Nuo 2023 m. pradėjo augti siauro spektro penicilinų, tokių kaip benzilpenicilinas ir fenoksimetilpenicilinas, priklausančių beta-laktamazei jautrių penicilinų (J01CE) pogrupiui, suvartojimas, o beta-laktamazėms atsparūs penicilinai (J01CF), tokie kaip oksacilinas, 2018-2025 m. laikotarpiu iš viso nebuvo vartojami (11 pav.).

11 pav. Pirminės sveikatos priežiūros įstaigose suvartotų beta-laktaminių antibakterinių vaistų, penicilinų (J01C) struktūra Lietuvoje 2015-2025 m.

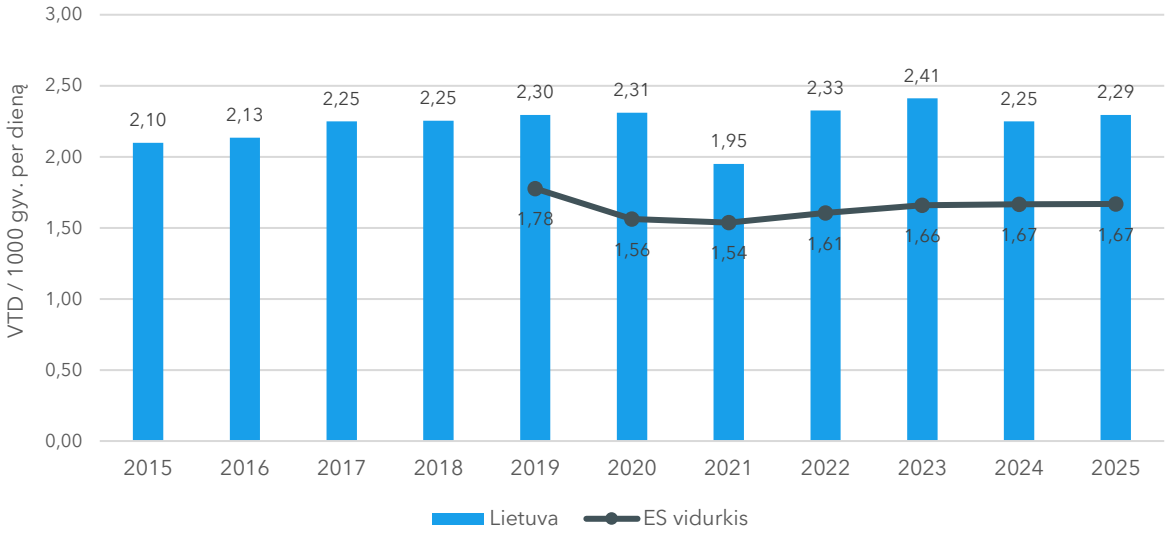
2.3. SISTEMIŠKAI VEIKIANČIŲ ANTIBAKTERINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ (J01) SUVARTOJIMAS LIGONINĖSE

ESAC-Net tinklo duomenimis 2025 m. sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas ligoninėse skirtingose Europos šalyse svyravo nuo 0,7 (Nyderlanduose) iki 3 VTD / 1000 gyventojų per dieną (Maltoje), vidurkis – 1,6 (12 pav.). 2021-2025 m. laikotarpiu 6-iose šalyse iš 29-ių šalių šiais metais pateikusių duomenis stebimas statistiškai reikšmingas suvartojimo padidėjimas. Lietuva pagal šį rodiklį nukrito į trečią vietą, paskutinius trejus metus buvusi antroje pagal didžiausią suvartojimą.

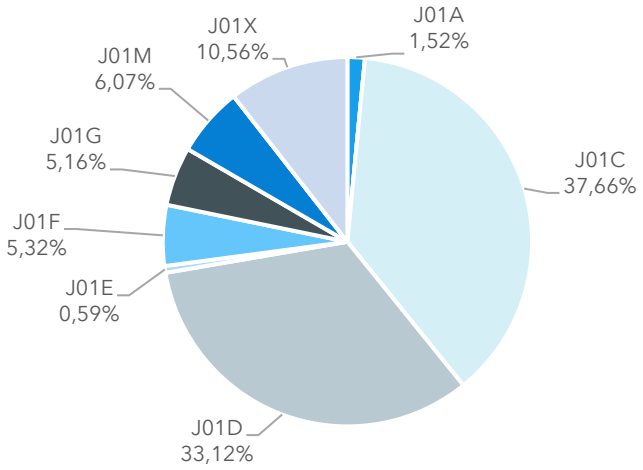
12 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas Europos ligoninėse 2025 m.

Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimo rodiklis 2023 m. Lietuvoje (2,41 VTD / 1000 gyventojų per dieną) buvo didžiausias per 2015-2025 m. stebėsenos laikotarpį. 2025 m. stebimas nedidelis suvartojimo padidėjimas (2,29 VTD / 1000 gyventojų per dieną) palyginus su 2024 m. (2,25 VTD / 1000 gyventojų per dieną). Nuo 2022 m. ES vidurkis didėja, tačiau Lietuva šį rodiklį gerokai viršija kiekvienas metais nuo 2019 m. (13 pav.).

13 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas Lietuvos ligoninėse 2015-2025 m. ir ES ligoninėse 2019-2025 m.

Beta-laktaminiai antibakteriniai preparatai, penicilinai (J01C) bei kiti beta-laktaminiai antibakteriniai preparatai (J01D), kaip ir 2024 m., sudarė didžiausią dalį visų ligoninėse suvartotų sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) (14 pav.). 2025 m. beveik penkis kartus padidėjo aminoglikozidų (J01G) procentinė dalis palyginus su 2024 m. duomenimis.

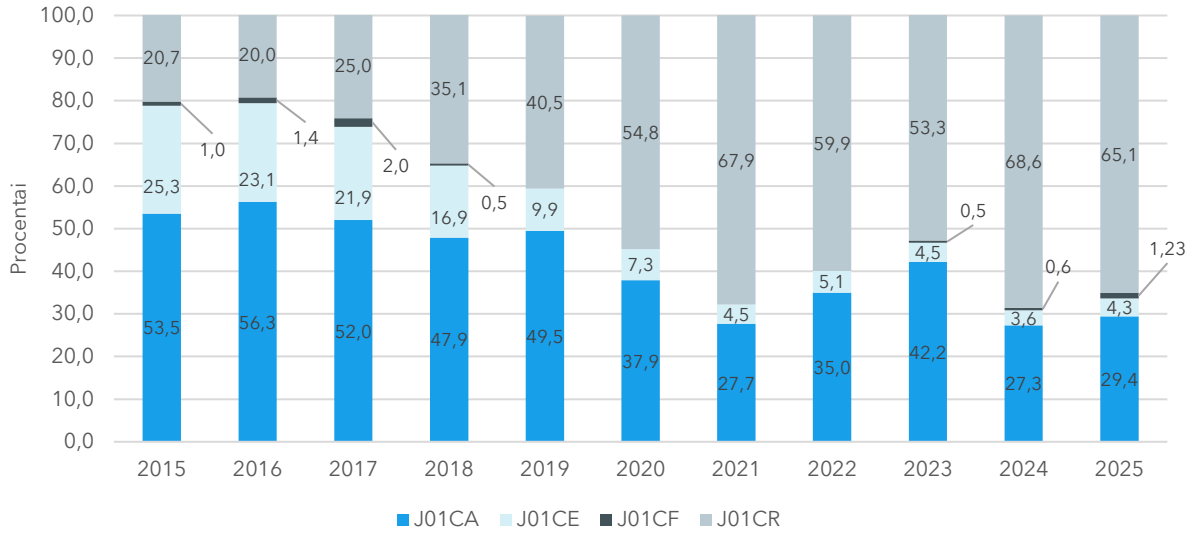

14 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimo struktūra Lietuvos ligoninėse 2025 m.

Glikopeptidų, III-ios ir IV-os kartos cefalosporinų, monobaktamų, karbapenemų, cefiderokolo, fluorochinolonų, polimiksinų, piperacilino ir beta-laktamazės inhibitorių, linezolido, tedizolido ir daptomicino procentinė dalis nuo bendro sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimo (VTD / 1000 gyventojų per dieną) ligoninėse Lietuvoje 2025 m. buvo 16,0 proc. Šis rodiklis yra patikslinta antrinio AMVP suvartojimo rodiklio versija ligoninių sektoriui, rekomenduota jungtiniame ECDC, Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) ir Europos vaistų agentūros (EMA) dokumente dėl antimikrobinio atsparumo ir AMVP suvartojimo stebėsenos rodiklių žmonėms ir maistui auginamiems gyvūnams. 2025 m. Lietuvoje stebėtas mažiausias rodiklis per 2021-2025 m. laikotarpį, taip pat mažiausias (kartu su Suomija) 2025 m. tarp visų duomenis pateikusių šalių, tačiau statistiškai reikšmingas pokytis nerastas.

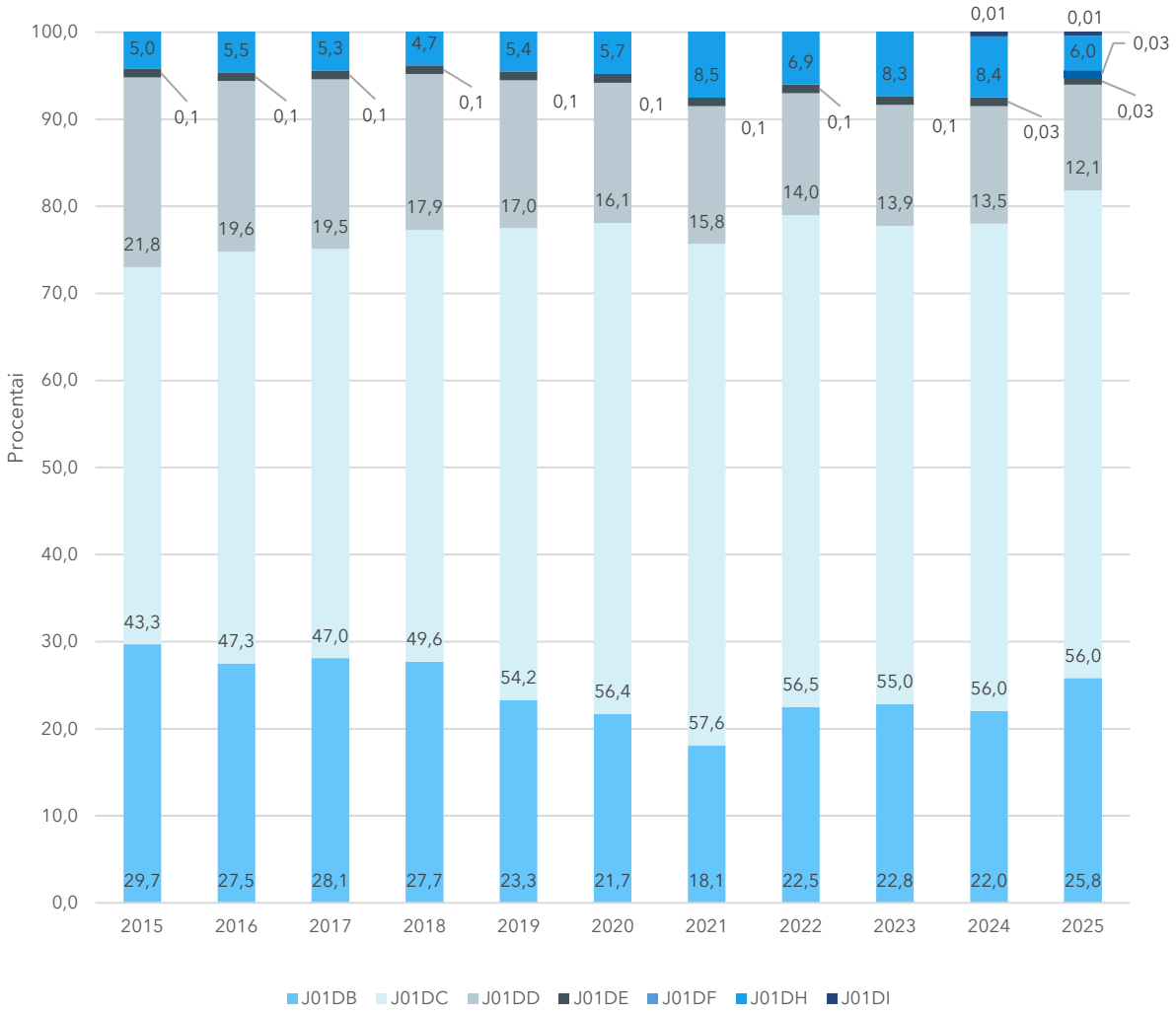
Pagal PSO AWaRe klasifikaciją Lietuvos rodiklis 2021-2025 m. laikotarpiu svyravo nuo 1 proc. iki 1,7 proc., 2025 m. rodiklis – 1,2 proc. Statistiškai reikšmingas pokytis šiuo laikotarpiu nebuvo užfiksuotas.

Kaip ir ankstesniais metais, 2025 m. daugiausiai suvartota beta-laktaminių antibakterinių preparatų, penicilinų (J01C). Nuo 2015 m. stebimas beta-laktamazei jautrių penicilinų (J01CE) suvartojimo mažėjimas, 2024 m. užfiksuotas mažiausias rodiklis – 3,6 proc., o 2025 m. padidėjo iki 4,3 proc. Taip pat 2025 m. palyginus su 2024 m. dvigubai padidėjo beta-laktamazei atsparių penicilinų (J01CF) procentinė dalis (15 pav.).

15 pav. Beta-laktaminių antibakterinių preparatų, penicilinų (J01C) suvartojimo struktūra Lietuvos ligoninėse 2015-2025 m.

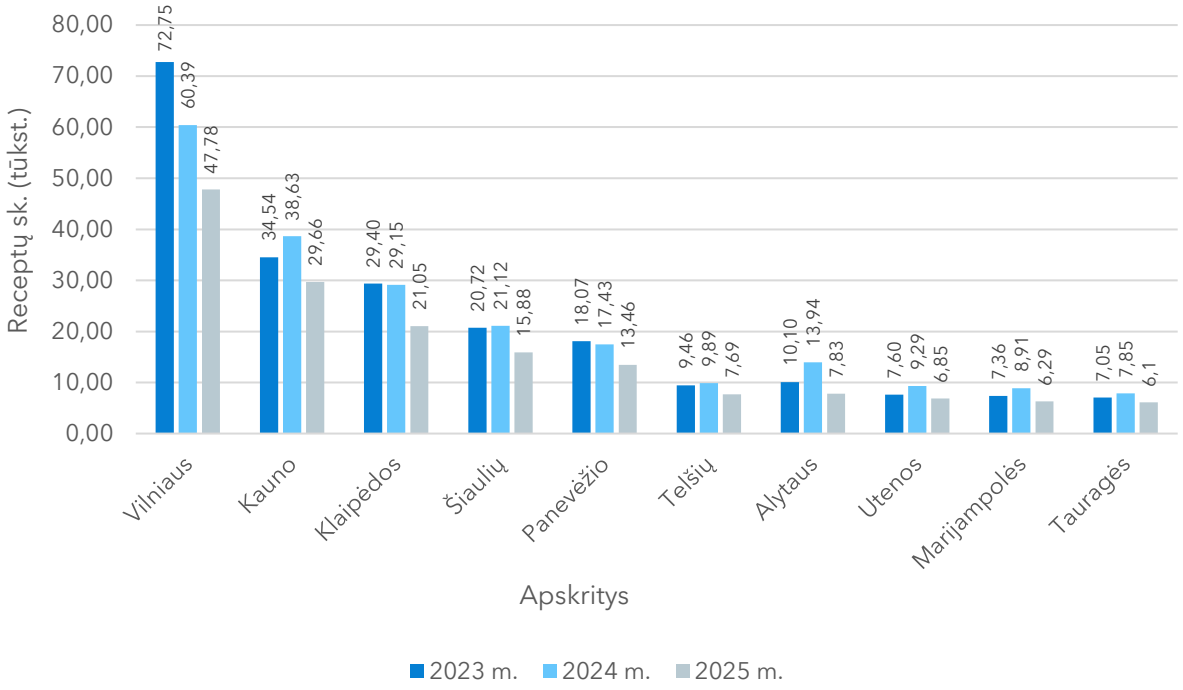
Didžiąją dalį kitų beta-laktaminių antibakterinių preparatų (J01D) 2015-2025 m. stebėsenos laikotarpiu sudarė cefalosporinai (J01DB, J01DC, J01DD, J01DE) (16 pav.). 2025 m. buvo pirmą kartą užfiksuotas itin mažas monobaktamų (J01DF) (0,03 proc.) suvartojimo procentas ir nuo 2024 m. struktūroje atsirado iki to laiko nevartoti AMVP –kiti cefalosporinai ir penemai (J01DI) (0,01 proc.).

16 pav. Suvartotų kitų beta-laktaminių antibakterinių preparatų (J01D) struktūra Lietuvos ligoninėse 2015-2025 m.

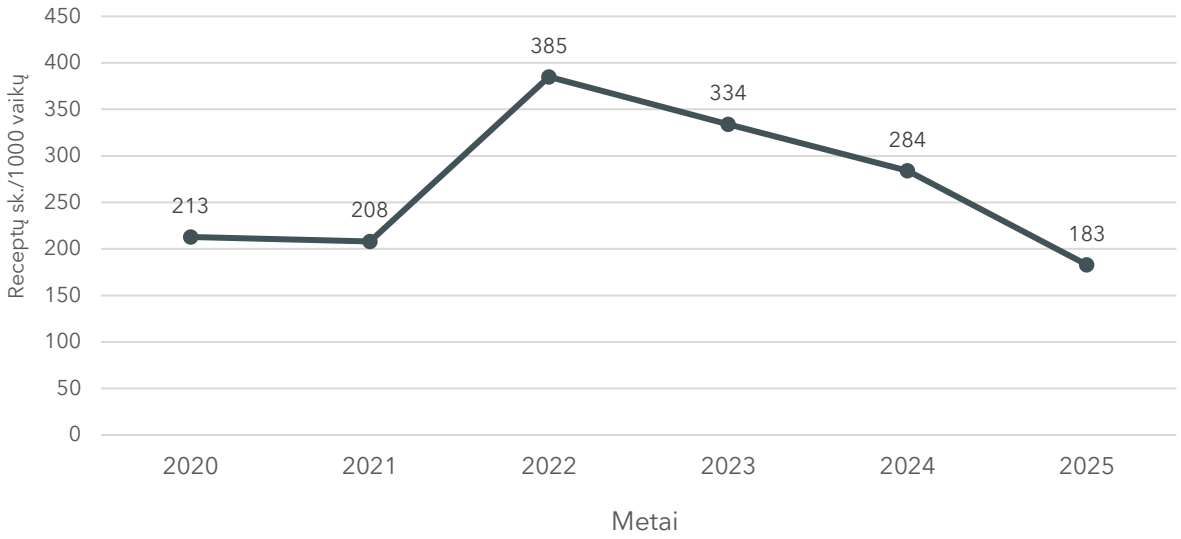
3. KOMPENSUOJAMŲJŲ ANTIMIKROBINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ SUVARTOJIMAS (PAGAL VLK DUOMENIS)

2025 m. Lietuvoje kompensuojami AMVP, skiriami ambulatoriniam gydymui, buvo išduoti pagal 162 586 receptus (2024 m. – pagal 216 586 receptus). Visose apskrityse buvo išduota mažiau AMVP palyginus su 2024 m. duomenimis (17 pav.).

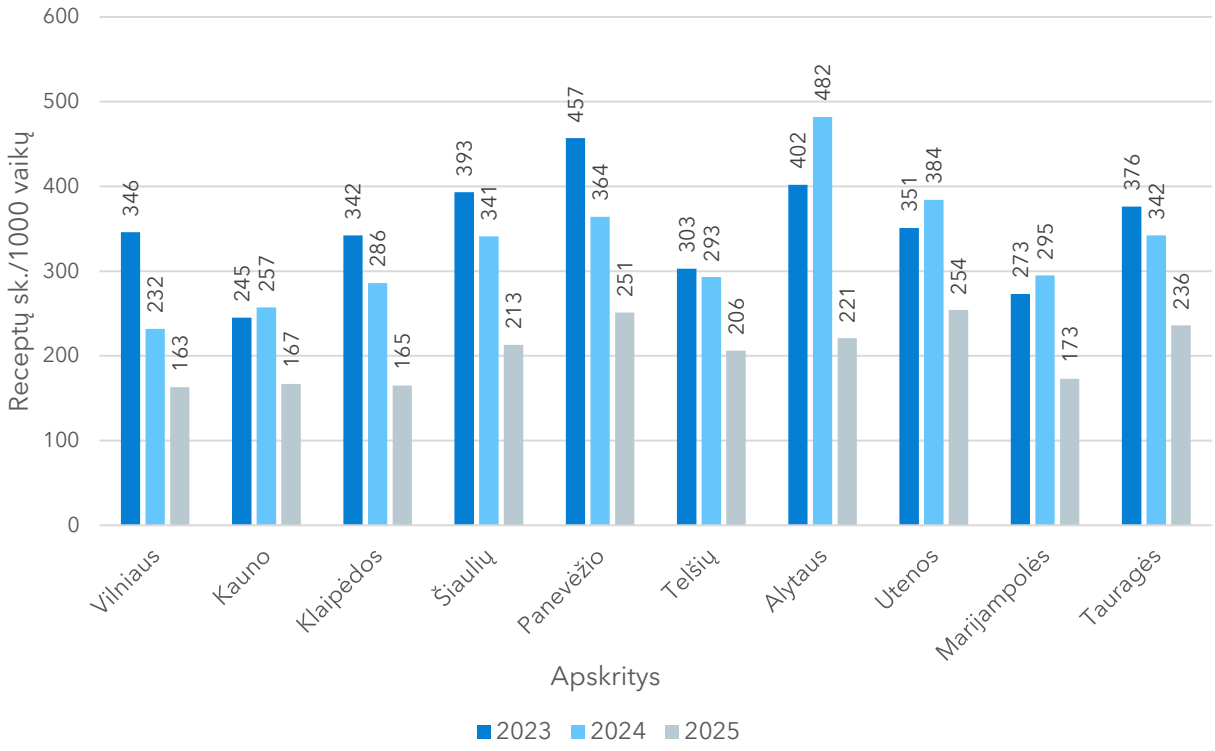

17 pav. Kompensuojamųjų antimikrobinių vaistinių preparatų receptų skaičius pagal apskritis Lietuvoje 2023-2025m.

Analizuojant kompensuojamųjų antimikrobinių vaistinių preparatų skaičių pagal apskritis, tenkantį 1000 apdraustųjų vaikų (0-18 m.), prisirašiusių prie pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos, dėl Covid-19 pandemijos 2020-2021 m. buvo stebimas staigus sumažėjimas. 2022 m. po pandemijos stebimas antimikrobinių vaistinių preparatų skaičiaus padidėjimas, kuris palaipsniui mažėja. 2025 m. Lietuvos vidurkis yra mažiausias per 2020-2025 m. laikotarpį (18 pav.). 2025 m. visose Lietuvos apskrityse rodiklis sumažėjo, didžiausias pokytis lyginant su 2024 m. stebimas Alytaus, Utenos ir Marijampolės apskrityse (19 pav.).

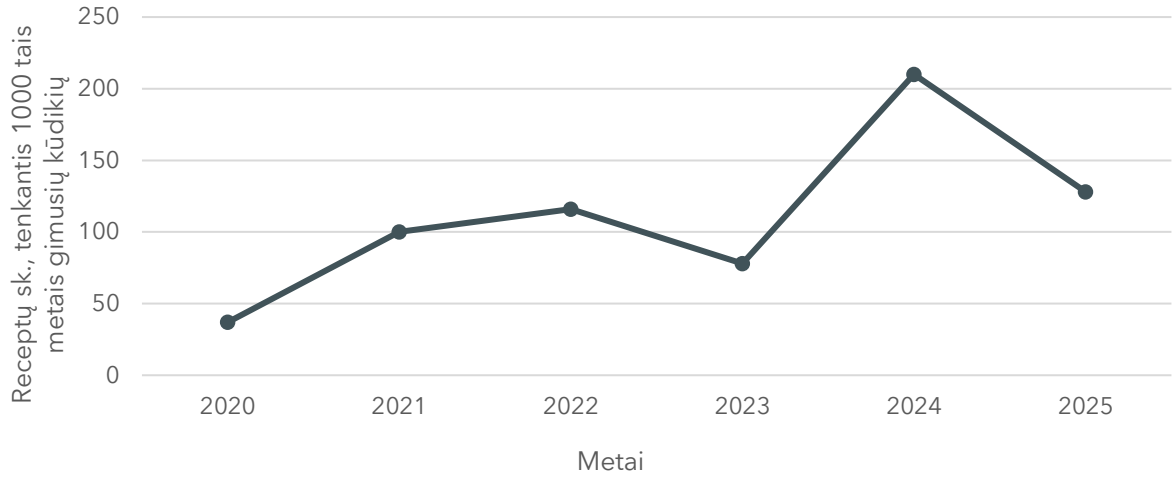
18 pav. Kompensuojamųjų antimikrobinių vaistinių preparatų receptų skaičiaus, tenkantis 1000 apdraustųjų vaikų (0-18 m.), prisirašiusių prie pirminės ASPĮ, Lietuvoje vidurkis 2020-2025 m.

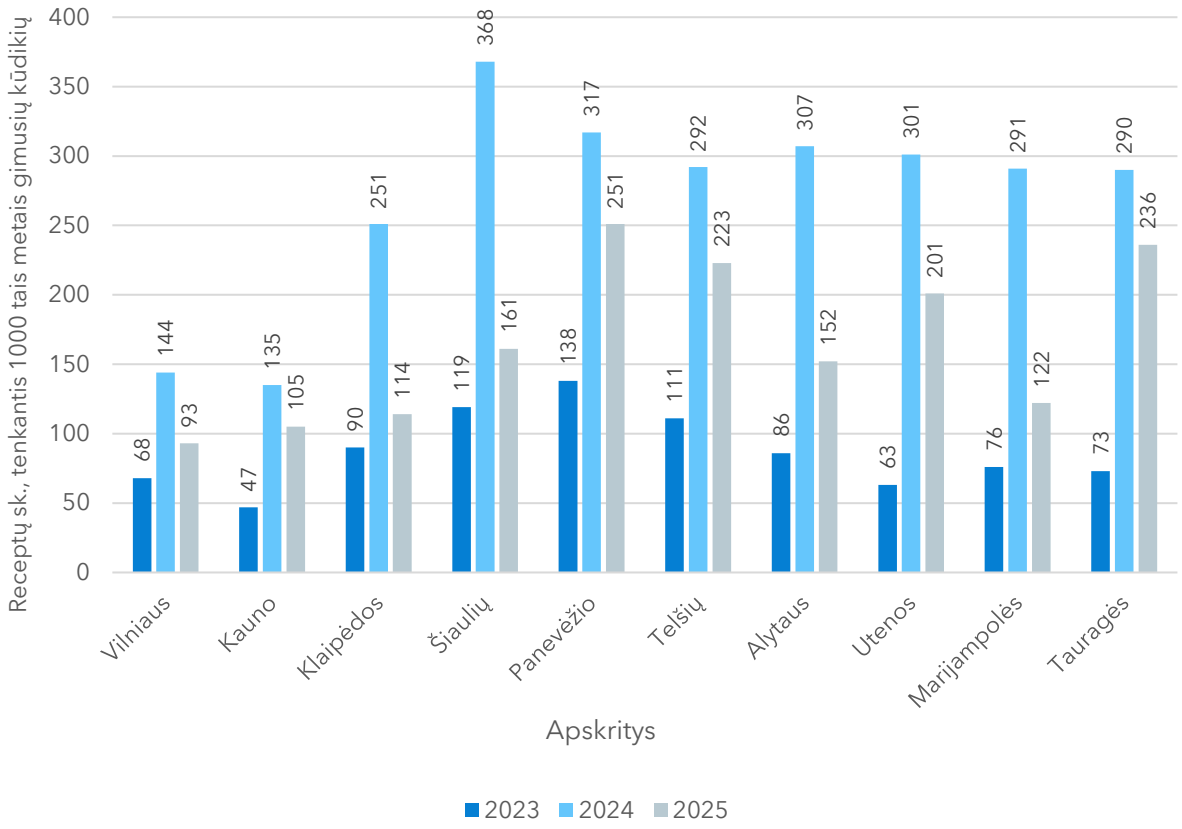
19 pav. Kompensuojamųjų antimikrobinių vaistinių preparatų receptų skaičius pagal apskritis, tenkantis 1000 apdraustųjų vaikų (0-18 m.), prisirašiusių prie pirminės ASPĮ, 2023-2025 m.

2024 m. buvo stebimas staigus kompensuojamųjų AMVP receptų skaičiaus, tenkančio 1000 tais metais gimusių kūdikių, pagal apskritis rodiklio padidėjimas (20 pav.). 2025 m. jis

sumažėjo visose Lietuvos apskrityse, o palyginus su 2024 m. didžiausias pokytis stebimas Šiaulių, Marijampolės ir Alytaus apskrityse (21 pav.).

20 pav. Kompensuojamųjų antimikrobinių vaistinių preparatų receptų skaičiaus, tenkančio 1000 tais metais gimusių kūdikių, Lietuvoje vidurkis 2020-2025 m.

21 pav. Kompensuojamųjų antimikrobinių vaistinių preparatų receptų skaičius, tenkantis 1000 tais metais gimusių kūdikių, pagal apskritis 2023-2025 m.

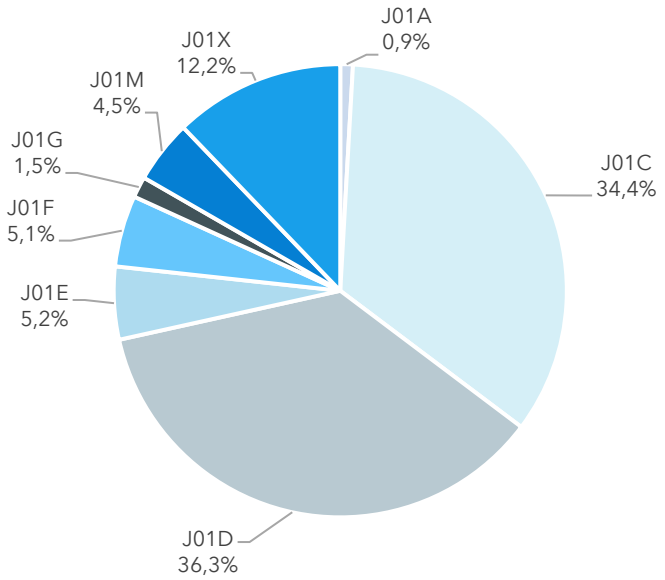
4. ANTIMIKROBINIŲ VAISTINIŲ PREPARATŲ SUVARTOJIMAS ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOSE, TEIKIANČIOSE STACIONARINES ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS (PAGAL STACIONARINIŲ ASPĮ DUOMENIS)

Duomenis apie 2025 m. suvartotus AMVP pateikė 102 (94,3 proc.) ligoninės: 53 bendrojo pobūdžio, 41 palaikomojo gydymo ir slaugos, 8 specializuotos ligoninės. Duomenys apie vidutinį AMVP suvartojimą (VTD / 1000 gydytų pacientų ir VTD / 1000 lovadienių) skirtingo profilio ligoninėse pateikiami 1 lentelėje.

1 lentelė. Antimikrobinių vaistinių preparatų suvartojimo vidurkiai skirtingo profilio ligoninėse

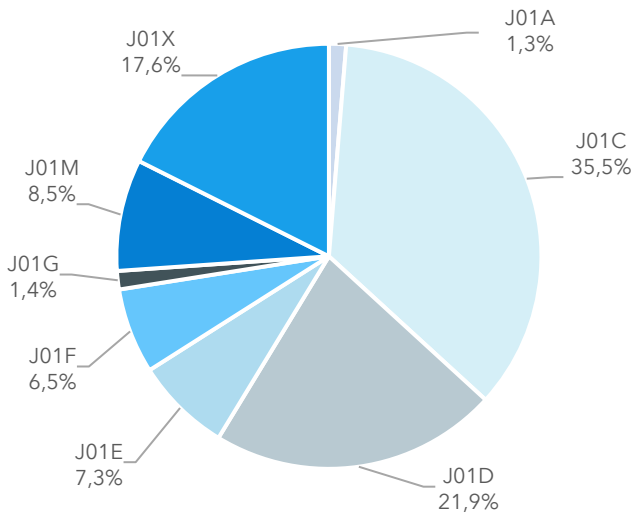
Rodikliai	Bendrojo pobūdžio		Palaikomojo gydymo ir slaugos		Specializuotos		Iš viso	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025	2024	2025
VTD / 1000 gydytų pacientų	3806,4	3946,4	4115,7	3958,1	2556,1	1719,8	3755,0	3831,2
VTD / 1000 lovadienių	540,9	557,0	101,7	98,9	177,6	127,4	428,0	440,0

Vertinant sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimo struktūrą, bendrojo pobūdžio ligoninėse daugiausia suvartojama kitų beta-laktaminių antibakterinių preparatų (J01D), iš kurių pusė yra II kartos cefalosporinai (J01DC), ir beta-laktaminių antibakterinių vaistų, penicilinų (J01C) (22 pav.). Palyginus su 2024 m. padidėjo J01C procentinė dalis nuo 29,7 proc. iki 34,4 proc.

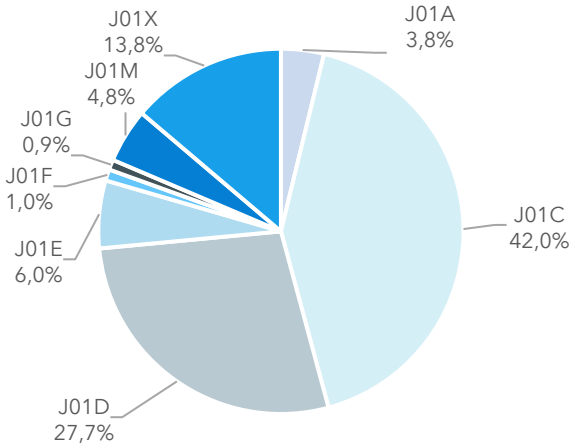

22 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimo bendrojo pobūdžio ligoninėse struktūra 2025 m.

Palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninėse bei specializuotose ligoninėse daugiausiai suvartojama beta-laktaminių antibakterinių vaistų, penicilinų (J01C) (23, 24 pav.). Palyginus su 2024 m. padidėjo J01C procentinė dalis nuo 35,2 proc. iki 42,0 proc. specializuotose ligoninėse.

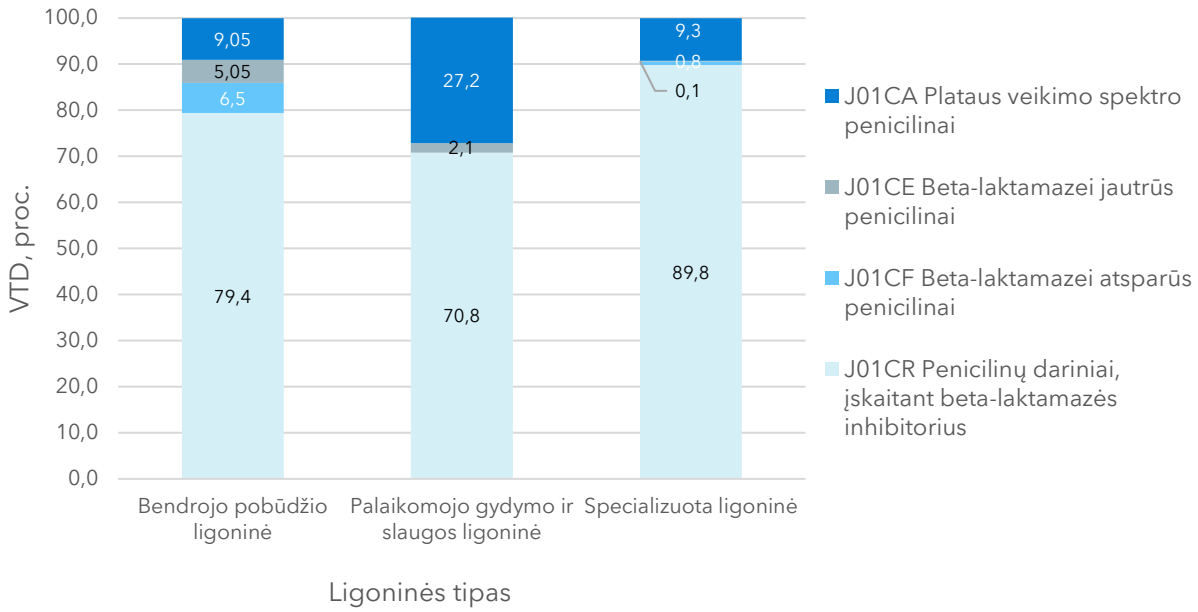

23 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimo palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninėse struktūra 2025 m.

24 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimo specializuotose ligoninėse struktūra 2025 m.

Visose ligoninėse beta-laktaminių antibakterinių vaistų, penicilinų (J01C) struktūra panaši – daugiausia suvartojama penicilinų derinių, įskaitant beta-laktamazės inhibitorius (J01CR), o mažiausiai – beta-laktamazei jautrių penicilinų (J01CE) (25 pav.). Palyginus su 2024 metų duomenimis, sumažėjo plataus veikimo spektro penicilinų (J01CA) suvartojimas, tačiau dar padidėjo J01CR.

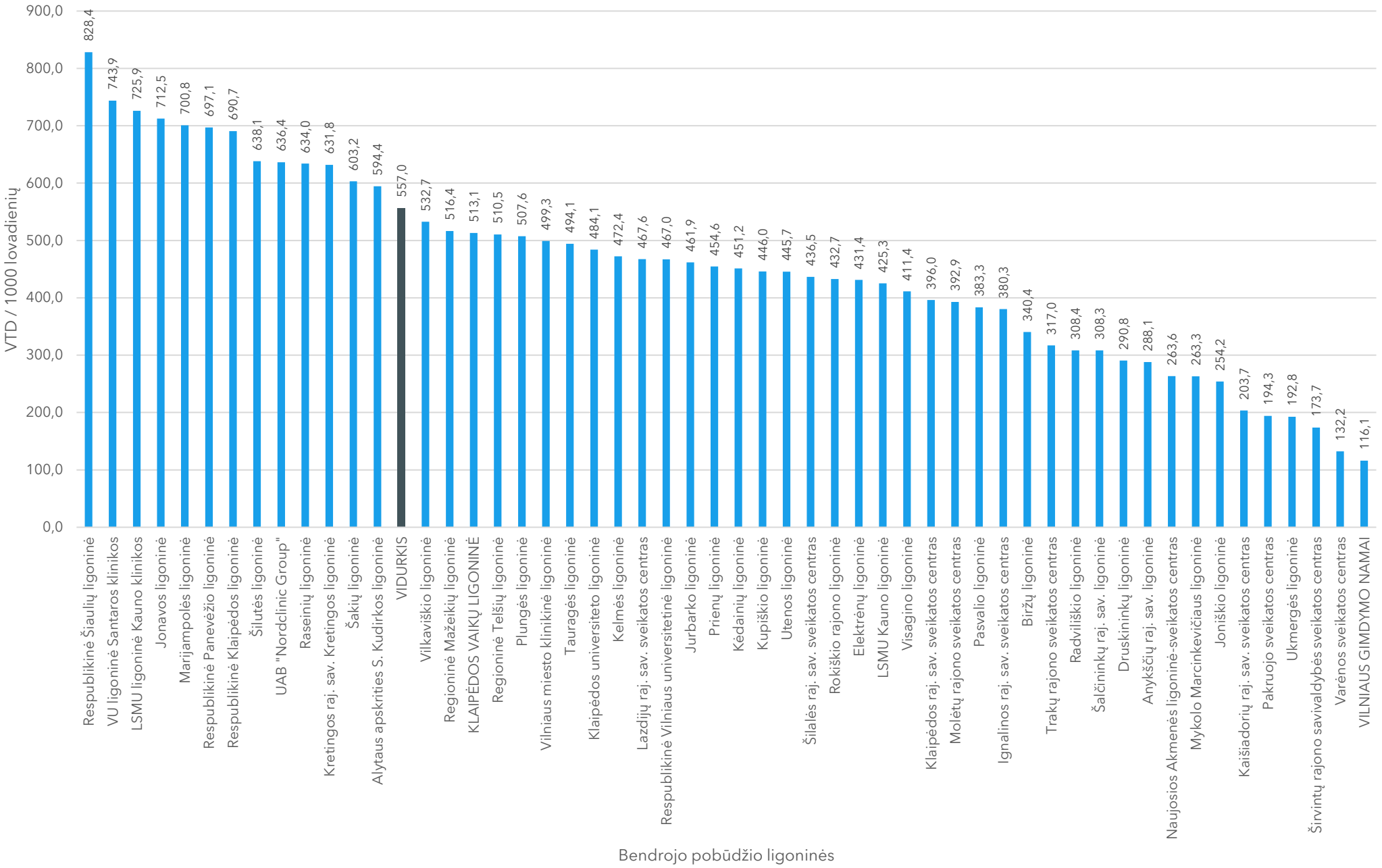

25 pav. Ligoninėse suvartotų beta-laktaminių antibakterinių preparatų, penicilinų (J01C) struktūra 2025 m.

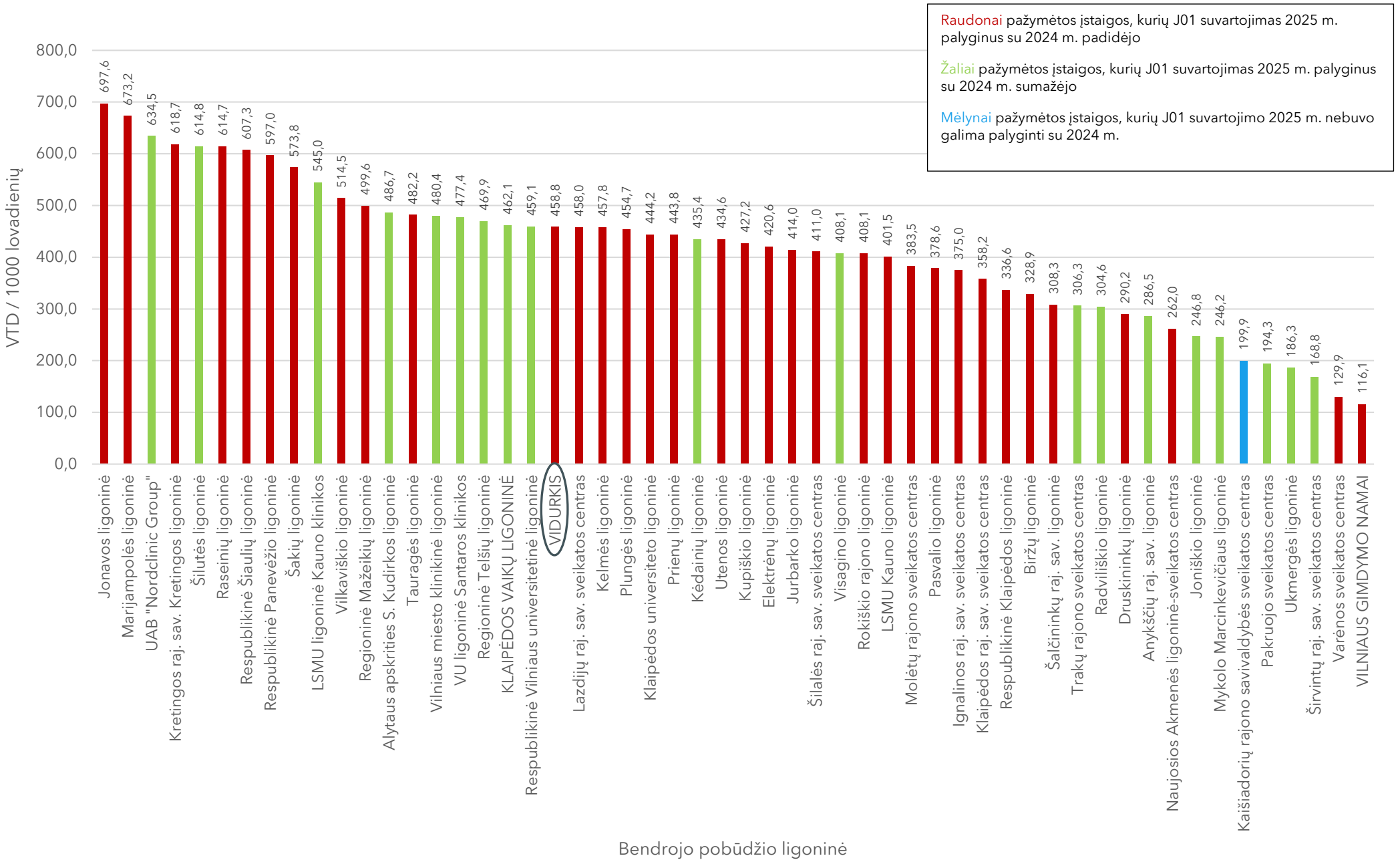
Palyginus bendrojo pobūdžio ligonines pagal VTD / 1000 lovadienių rodiklį, AMVP suvartojimas atskirose ligoninėse skyrėsi 7 kartus (26 pav.) ir šis skirtumas buvo mažesnis už 2024 m., o lyginant sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimą skirtumas siekė 6 kartus (26.1 pav.). Lyginant su 2024 m. duomenimis 5 universitetinio / respublikinio lygio ligoninėse, 3 regioninio lygio, 10 rajoninio lygio ligoninių suvartojimas sumažėjo (27.1 pav.).

Lyginant palaikomojo gydymo ir slaugos ligonines pagal VTD / 1000 lovadienių rodiklį, stebimi dideli skirtumai tarp įstaigų. Šiose ligoninėse visų AMVP suvartojimo vidurkis buvo 98,9 VTD / 1000 lovadienių (28 pav.). Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) vidurkis siekė 95,8 VTD / 1000 lovadienių, o 19 iš 41 palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės J01 suvartojimas sumažėjo palyginus su 2024 m. (28.1 pav.).

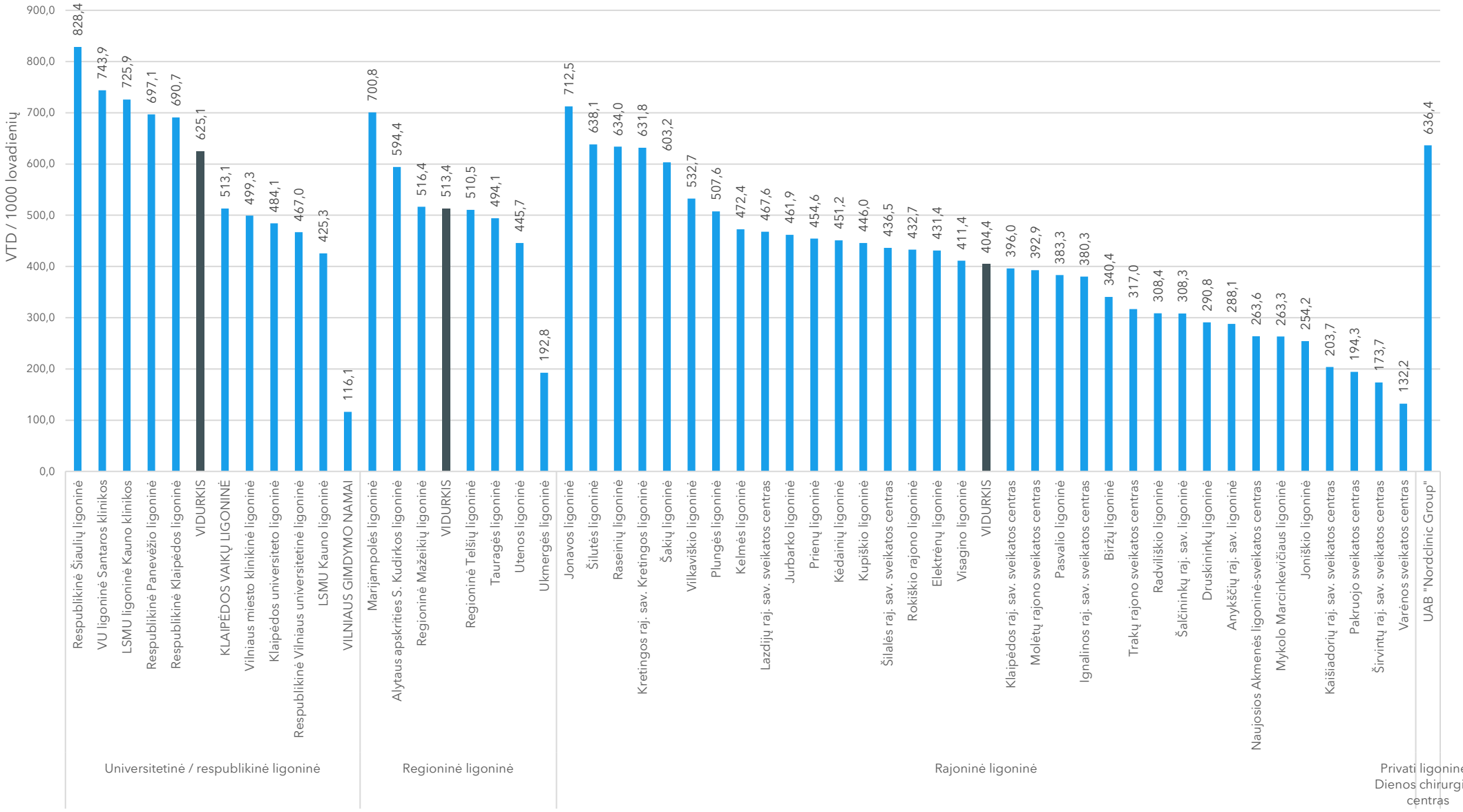
2025 m. AMVP suvartojimas specializuotose ligoninėse sumažėjo palyginus su 2024 m. duomenimis (2024 m. vidurkis – 146,5 VTD / 1000 lovadienių; 2025 m. vidurkis – 127,4 VTD / 1000 lovadienių) (29 pav.). Tačiau padidėjo sistemiškai veikiančių antimikrobinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas (2024 m. vidurkis – 87,7 VTD / 1000-iui lovadienių; 2025 m. vidurkis – 112,9,0 VTD / 1000-iui lovadienių) (29.1 pav.).

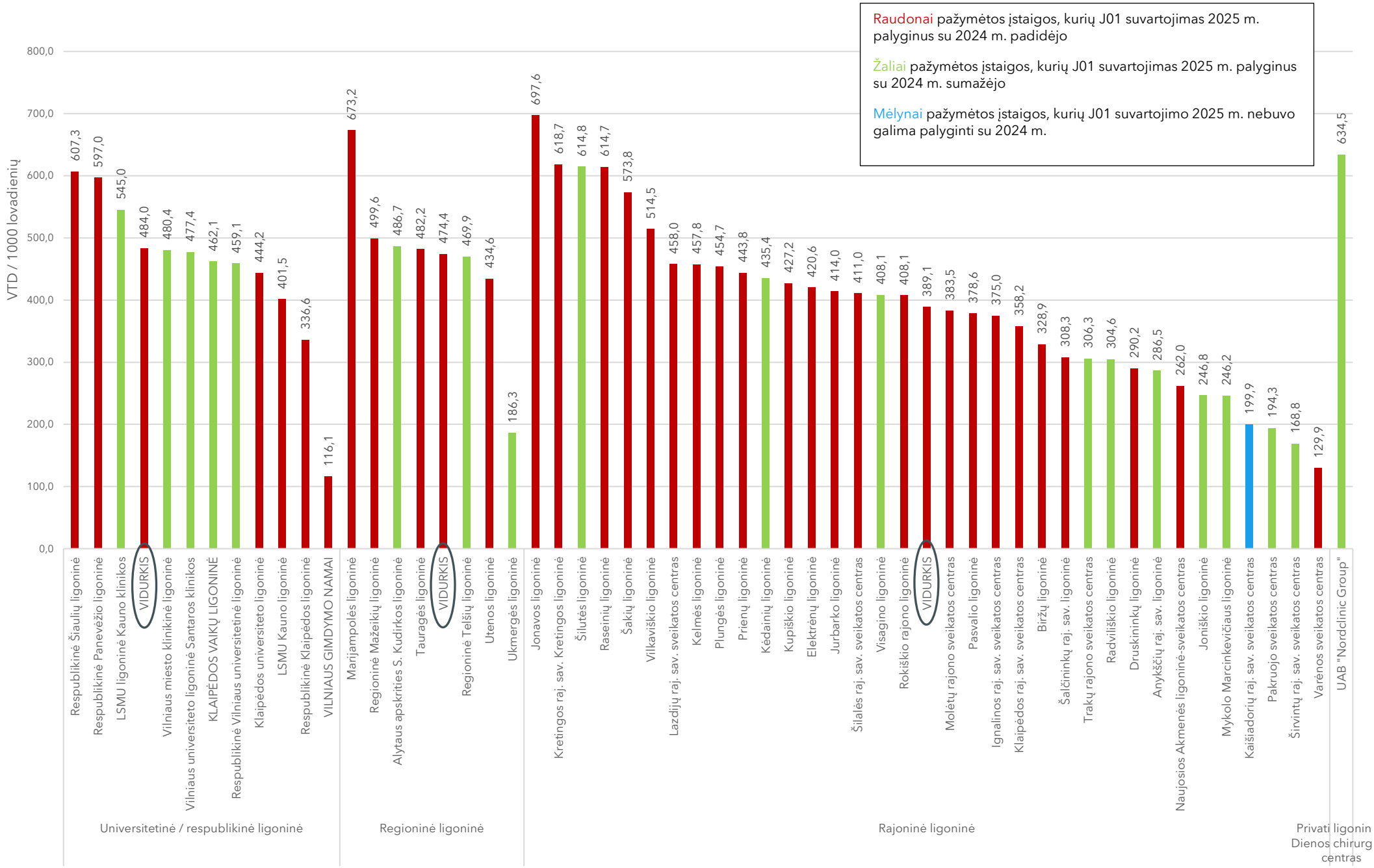
26 pav. Antimikrobinių vaistinių preparatų suvartojimas bendrojo pobūdžio ligoninėse 2025 m.

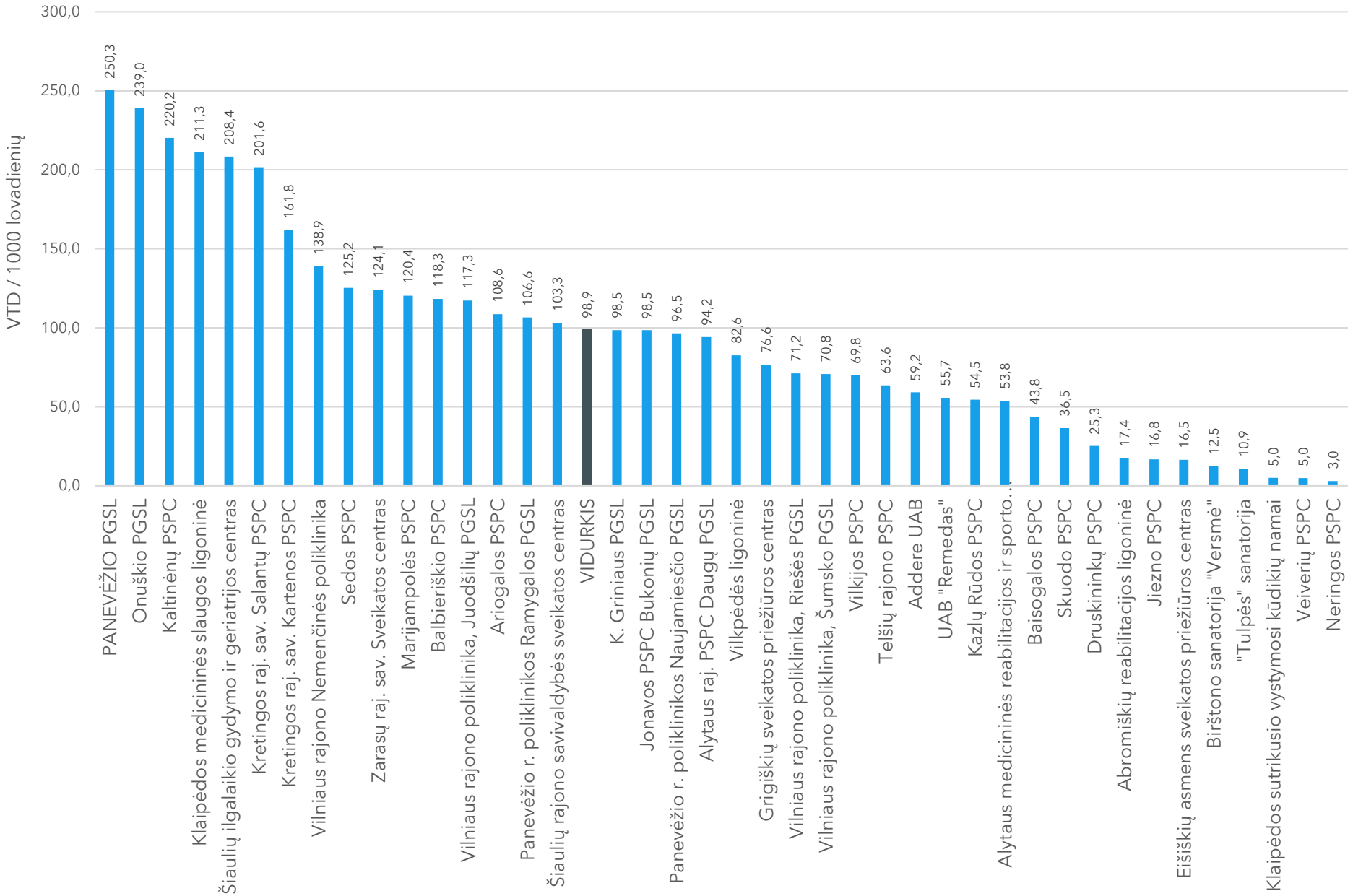
26.1 pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas bendrojo pobūdžio ligoninėse 2025 m.

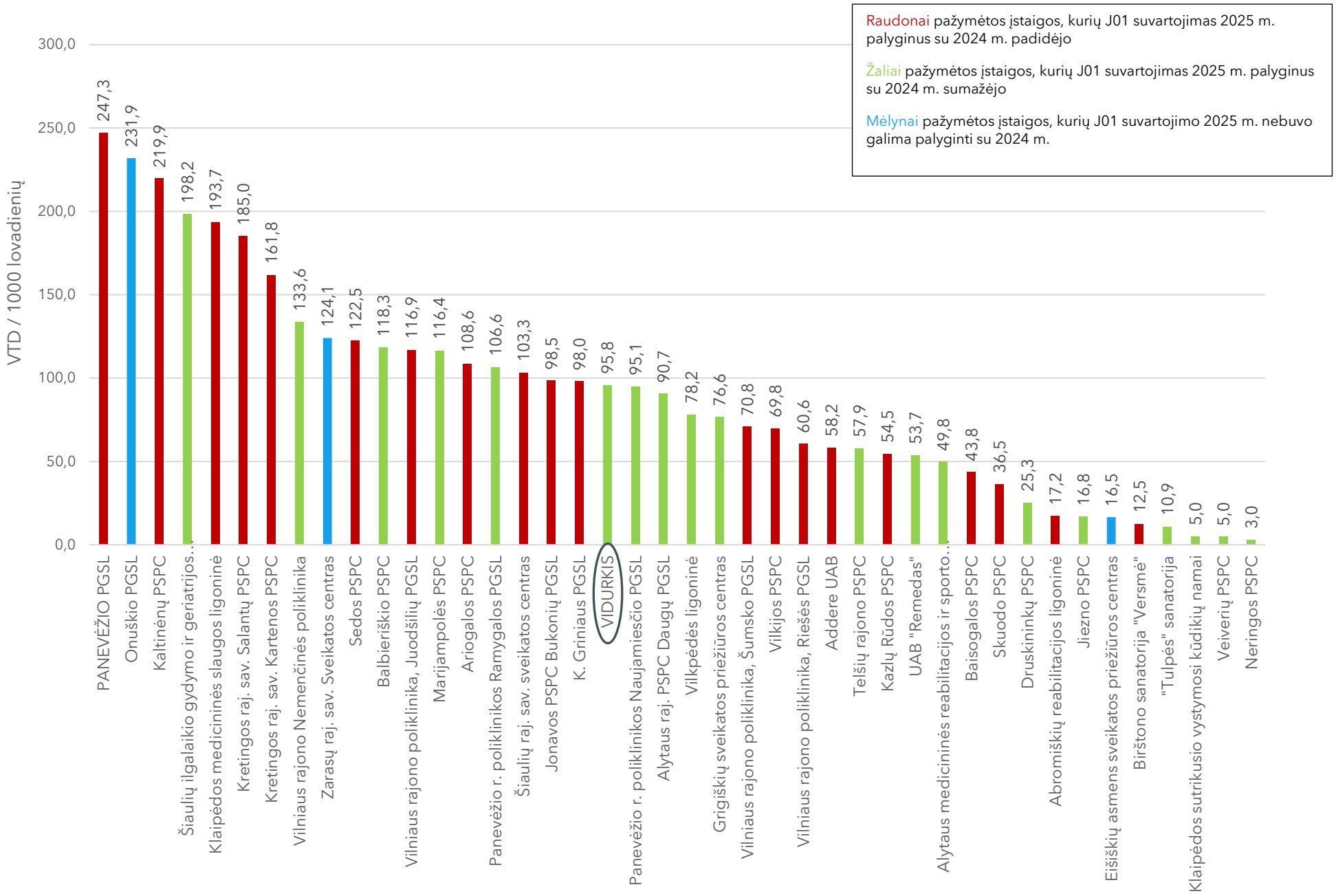
27 pav. Antimikrobinių vaistinių preparatų suvartojimas bendrojo pobūdžio ligoninėse pagal ligoninių lygius 2025 m.

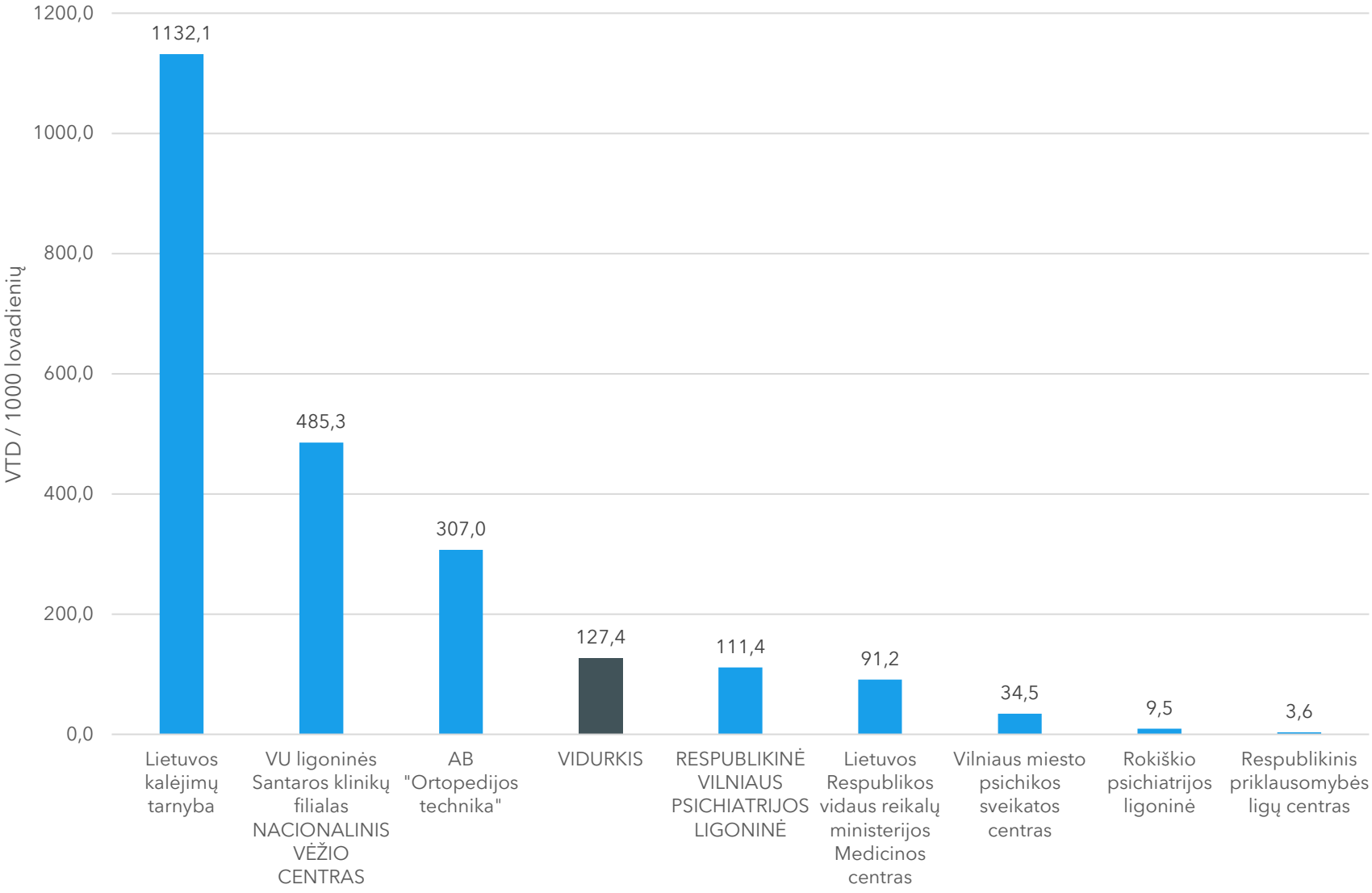
27.1 Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas bendrojo pobūdžio ligoninėse pagal ligoninių lygius 2025 m.

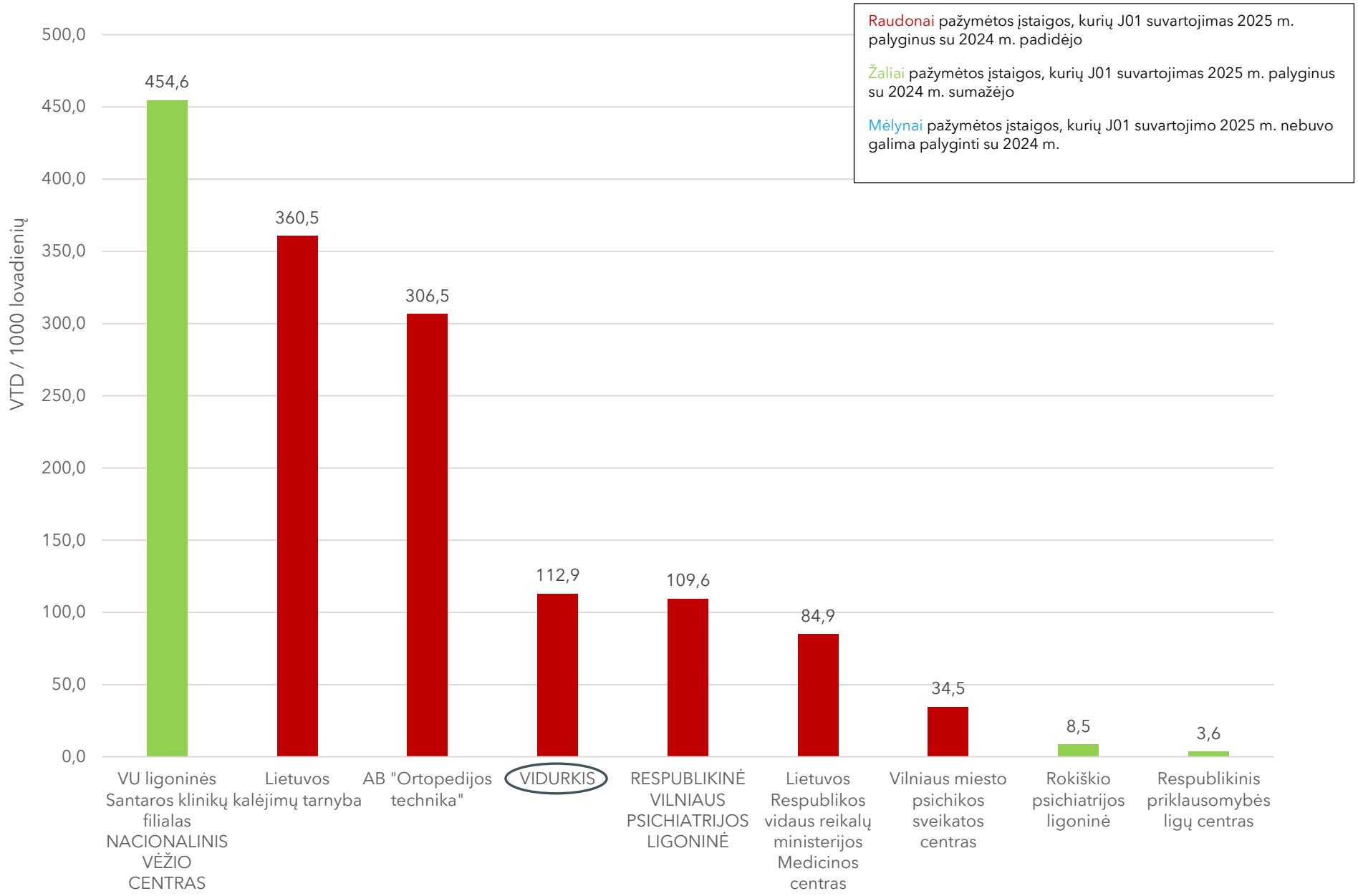
28 pav. Antimikrobinių vaistinių preparatų suvartojimas palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninėse 2025 m.

28.1. pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninėse 2025 m.

29 pav. Antimikrobinių vaistinių preparatų suvartojimas specializuotose ligoninėse 2025 m.

29.1. pav. Sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) klasės suvartojimas specializuotose ligoninėse 2025 m.

5. APIBENDRINIMAS

ESAC-Net tinklo duomenimis bendras sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas Lietuvoje 2025 m. sumažėjo palyginus su 2024 m. – nuo 19,5 iki 19,0 VTD / 1000 gyventojų per dieną, ES vidurkis taip pat sumažėjo nuo 20,3 iki 19,0 VTD / 1000 gyventojų per dieną. ES Tarybos rekomendacijoje nurodyta, kad Lietuvos rodiklis iki 2030 m. turėtų būti sumažintas 9 proc. (iki 14,7 VTD / 1000 gyventojų per dieną) nuo 2019 m. rodiklio (16,3 VTD / 1000 gyventojų per dieną), tačiau 2025 m. stebimas 17 proc. padidėjimas nuo šios reikšmės.

Pagal PSO AWaRe klasifikaciją bendras (PSPĮ ir ligoninių kartu) Pagrindinių („Access“) antibiotikų grupės Lietuvos rodiklis 2025 m. buvo 64,4 proc. Jau antrus metus šis rodiklis nesiekia 65 proc. ribos, kurią ES Taryba rekomenduoja pasiekti arba išlaikyti iki 2030 m.

2025 m. PSPĮ Lietuvoje sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) buvo suvartojama mažiau (16,7 VTD / 1000 gyventojų per dieną) už Europos šalių vidurkį (17,3 VTD / 1000 gyventojų per dieną) ir stebimas nedidelis sumažėjimas palyginus su 2024 m. rodikliu (17,2 VTD / 1000 gyventojų per dieną). Lietuvoje suvartojamų sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) struktūra nepasikeitė. Didžiausią dalį sudarė beta-laktaminiai antibakteriniai preparatai, penicilinai (J01C), antroje vietoje – makrolidai, linkozamidai ir streptograminai (J01F). Santykis tarp suvartotų plataus spektro AMVP ir suvartotų siauro spektro AMVP PSPĮ Lietuvoje 2025 m. išliko nedidelis – 1,9 (toks pat kaip ir 2024 m.).

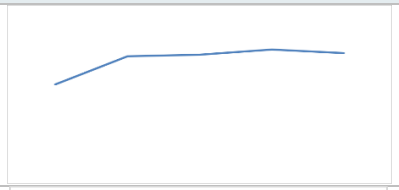
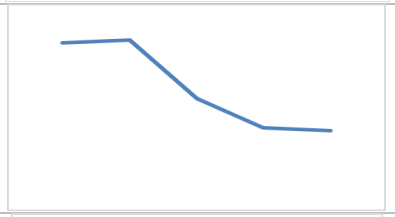
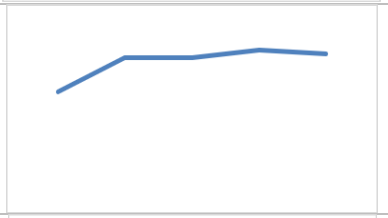
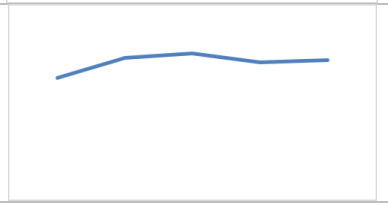
Ligoninėse Lietuvoje stebimas vienas didžiausių Europoje sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas (po Maltos ir Graikijos) – 2,29 VTD / 1000 gyventojų per dieną. Šis rodiklis viršija Europos vidurkį 1,4 karto. Lietuva jau dešimtmetį išlieka tarp daugiausiai šių preparatų suvartojančių šalių. Lietuvos ligoninėse didžiausią suvartojamų sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) struktūros dalį sudarė beta-laktaminiai antibakteriniai preparatai, penicilinai (J01C) (37,66 proc.) ir kiti beta-laktaminiai antibakteriniai preparatai (J01D) (33,12 proc.). Plataus spektro ir paskutinės eilės (rezervinių) AMVP santykis nuo bendro ligoninėse suvartotų sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) kiekio Lietuvoje 2025 m. buvo 16,0 proc. Tai yra mažiausias rodiklis, stebėtas per 2021-2025 m. laikotarpį, taip pat mažiausias (kartu su Suomija) 2025 m. tarp visų duomenis pateikusių šalių.

VLK duomenimis 2025 m. Lietuvoje stebimas tiek bendras kompensuojamųjų AMVP receptų skaičiaus mažėjimas, tiek sumažėjimas visose apskrityse. Taip pat Lietuvoje sumažėjo kompensuojamųjų AMVP receptų skaičius, tenkantis 1000-iui tais metais gimusių kūdikių – nuo 210 (2024 m.) iki 128 (2025 m.).

Pagal VISS IS duomenis stebimi dideli AMVP skyrimo ir suvartojimo skirtumai tarp Lietuvos gydymo įstaigų bei regionų. Lyginant su 2024 m. duomenimis 5 universitetinio / respublikinio lygio ligoninėse, 3 regioninio lygio, 10 rajoninio lygio ligoninių, 19 iš 41 palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninių suvartojimas 2025 m. sumažėjo. Taip pat remiantis VISS IS duomenimis 2025

m. AMVP suvartojimas tarp universitetinių / respublikinių ligoninių didžiausias Respublikinėje Šiaulių ligoninėje, tarp regioninių – Marijampolės ligoninėje, tarp rajoninių – Jonavos ligoninėje.

2 lentelė. Pagrindinių sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) rodiklių pokytis ir tendencija 2021-2025 m.

	2021	2022	2023	2024	2025	2021-2025 m. tendencija		2025 m. ES vidurkis
Bendras sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas (VTD/1000-iui gyv. per dieną)	14,1	18,5	18,7	19,5	19,0		*	19,0
Bendras (PSPĮ ir ligoninių kartu) Pagrindinių („Access“) grupės antibiotikų suvartojimas (proc.)	70,5	70,7	66,6	64,6	64,4		*	62,5
PSPĮ Lietuvoje sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas (VTD/1000-iui gyv. per dieną)	12,1	16,2	16,3	17,2	16,7		*	17,3
Ligoninių sektoriuje sistemiškai veikiančių antibakterinių vaistinių preparatų (J01) suvartojimas (VTD/1000-iui gyv. per dieną)	1,95	2,33	2,41	2,25	2,29		*	1,67

* – nėra statistiškai reikšmingo pokyčio